

DOMOLJUB

LETAŠNJA vsak četrtek. Cena mu je 2 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezno številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Sveski in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica; Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“ — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 36.

V Ljubljani, dne 6. septembra 1917.

Leto XXX.

Pomenki.

»Mi tu trpimo, kaj pa delate vi? prepirate sel!« Tako pišete, prijatelj, iz strelskega jarka. Razumemo vas, vendar moramo reči, da nam delate krivico.

O, to dobro vemo, da vi trpite in koliko trpite. In Bog je priča, kako bi vam radi olajšali in okrajšali trpljenje! Saj ste vi naši, naši bratje, naši tovariši. In z vami trpimo tudi mi. Koliko trpe z vami vaše dobre matere in sestre, vaši stari očetje, a tudi vsi mi, vaši bratje in tovariši, čutimo z vami. Kadarkoli se odpre na bojišču nov grob, je ta grob naš, naših dragih, in če tudi nam je ta ali oni po obrazu in imenu neznan, desti je, da je njegov grob grob sinu našega naroda!

Tega ne bomo razkladali, da tudi sicer mnogo trpimo. Z vašim trpljenjem se naše kajpada ne da primerjati. Trpimo pa vendarle dosti. Koliko skrbi, bridkosti, sitnosti, pa tudi pomanjkanja! Toda, kakor smo rekli, o tem ne bomo govorili. Bolj nas boli, da pravite: kaj pa vi delate? Koga mislite? Svojih dragih gotovo ne, saj veste, koliko morajo delati in se truditi doma in na polju. Še nikoli se ni toliko delalo. Vi mislite pač le na javno delovanje. A tudi tu se mnogo mnogo dela. Koliko dela in potov imajo župani in duhovniki radi vojaških in svetnih oblasti, z raznimi prošnjami, koliko pisarij, da nekateri že ne morejo več zmagovati. Seveda pri tem tudi mnogo zamere na zgoraj in na spodaj. Na zgoraj, ker prihajajo z raznimi tožbami, na spodaj, ker ne morejo vsega doseči, kar bi radi. Ali mislite s tistim očitkom naše poslance? Tudi naši poslanci so storili, kar je v njih moč. Saj sami berete, kako neustrašeno se bore za pravice našega ljudstva in slovenskega naroda. Če mislite morda deželni odbor — v naših rokah je samo kranjski —, tedaj vam pošteno povemo, da deželni odbor še nikdar ni toliko delal, kolikor dela,

kar je naš, in tudi kar je naš, še nikdar ne toliko kolikor sedaj v vojski. Seveda je to delo sila nevhaležno. Naš deželni odbor se mora neprestano bojevati, sedaj z vlado, sedaj z vojaštvom; sedaj, da bi znižali dajatve, sedaj da bi dobili v deželo potrebnih živil. A hvaležen mu je za vse to delo malo-kdo.

In vendar nikdar ne odreče, česar ve, da po svoji vesti in svoji odgovornosti pred Bogom in ljudstvom domovini odreči ne sme. A tudi ljudje mu niso vedno hvaležni. Mislijo, da je deželni odbor kriv tega in onega, ne vedo pa ne, da se nihče bolj za nje ne poteguje kakor deželni odbor. Res je, da so dajatve težke, le pretežke, tega pa ne pomislijo, kaj bi šele bilo, ko bi se deželni odbor toliko ne trudil. Toda o vsem tem bo mogoče javno govoriti šele po vojski. Ne, prijatelj, tega nikar, to bi ne bilo prav, če bi očitali našim možem, da ne delajo.

»A kaj se pripravate?« pravite. Vidite, o tem prepiru mi takole sodimo. Vojska je marsikaj izpremenila. Nastala so nova vprašanja. Zato vidimo povsod, kako se stranke izkušajo uravnati glede na nove razmere. Pri tem pa nastanejo naravno tudi nesoglasja. Tako je povsod, ne samo pri nas. Pri nas so se tudi pokazala taka nesoglasja. Če niso bila le bolj osebna nasprotja! To je težko presoditi. Ampak eno je gotovo. Načela naše stranke so čisto jasna in določena. Teh načel se ne bo dotaknil noben prepir, ker se jih ne sme. Letos je 25 let, kar smo Slovenci s tolikim navdušenjem obhajali prvi slovenski katoliški shod. Takrat smo položili temelje politični organizaciji slovenskega ljudstva. Troje je, smo dejali, kar nas druži in kar nas mora družiti. Slovenci smo katoliški narod. Katoliška vera nam je prvo, ker je najvišja in večna. Zato mora biti v našem programu

na prvem mestu katoliška misel. A Slovenci smo tudi narod. Tudi narodnost slovenska nam je nekaj, česar si ne damo vzeti. Že škof Slomšek je tako lepo rekel: vera katoliška in slovenska materna beseda, to sta puncici naših oči. Zato je v našem programu tudi slovenska misel. Potem smo pa Slovenci po večini kmečko ljudstvo. Zato mora biti naših politikov posebna skrb ravno za kmečko ljudstvo. Kmet je steber države, in pri nas je še posebej steber našega naroda. Zato smo postavili v naš program tudi ljudsko misel. Po tem programu in za ta program so delali in trpeli naši možje zadnjih 25 let in reči moramo, da so mnogo dobrega storili za naše ljudstvo. Naš kmečki stan se je v tem času močno opomogel in okreplil. Ali so se razmere tako izpremenile, da bi morali sedaj ob 25-letnici v našem programu kaj črtati? Ali naj ne bomo več katoliški? ali ne več slovenski? ali ne več za ljudstvo? Kdo bi se drznil trditi to ali ono? Ta veliki čas je marveč pokazal, kako potrebno je, da se še bolj zavzamemo za vse troje. Preko vseh nesoglasij v posameznih vprašanjih, preko vseh osebnih nasprotij nas mora torej vse družiti eno: naš program, program slovenskih katoliških shodov! Če bomo zvesti temu programu, bomo premagali tudi vse druge težave, se bomo lahko sporazumeli in zedinili. Zakaj če kdaj, zdaj ni čas za cepljenje, ampak le za skupno, združeno delo. Če ne bomo edini, bomo sami pokopali svojo lepšo in srečnejšo prihodnost!

Pregled po svetu.

Nova vlada. Kakor je bilo pričakovati, se je zgodilo. Cesar je potrdil dosedanje voditelje raznih ministrskih poslov za prave ministre. Za poljedelskega ministra je namesto dr. Ertla imenovan Ernest grof

Silva Tarouca. Tudi Jugoslovani smo dobili zastopnika v kronskem svetu v osebi Slovenca dr. Ivana Žolgerja. (Mož je v najlepši dobi; rojen na Štajerskem v okolici Slovenske Bistrice. Nedavno mu je bilo podeljeno plemstvo kot sekčnemu načelniku). Imenovan je kot prometni minister. Tudi Ukrajinci so dobili svojega zastopnika: dr. Horbičevskega. Poljaki imajo dva ministra: Cwiklinskega in Twardowskega. Čehi — nič.

Avstrijski državni zbor. Ministrski predsednik dr. pl. Seidler je sporočil, da namerava sklicati zasedanje državnega zbora dne 18. sept. Glavna stvar, ki jo bo treba rešiti, je vprašanje prehrane; sploh želi vlada, da bi prišla v ospredje gospodarska vprašanja in ne toliko politična. Glede preosnove v ministrstvih so politični krogi več ali manj zadovoljni.

Odkrito povedano. »Slov. Gospodar« piše v svoji 35. številki tole: »Veliko je trpljenje slovenskega ljudstva, ki je poslalo najboljše moči v obrambo domovine proti sovražniku. Doma to dobro ljudstvo radevoljno preskrbuje nemška mesta z mesom in poljskimi pridelki in prejema zato zaničevanje. Bič s katerim ga tepe zato nemško uradništvo, mu je plačilo. Ali ne bo tega nikdar konec?

Nikdar! ako homo še nadaže odvisni od samovoljne nemške nadvlade! Slovenski kmet bo moral še nadalje pisati nemške prošnje, slovenski uradi bodo morali še nadalje nemško uradovati, ker drugače niti teh drobtin ne bodo dobili, ki jih dobivajo sedaj. Kaj nam pomaga enakopravnost na papirju, ako smo pa v resnici narod druge vrste? Kaj pomaga slovenska pritožba, ako jo pa kratkomalo zavrnejo, kaj slovenski priziv, ako ga vržejo v koš?

Zato zahteva slovensko ljudstvo slovenskih uradnikov in uradov od najvišjega do najnižjega! Zato kličemo: Jugoslovanska misel naprej, dokler se ne uresniči zahteva naših poslancev, ki so jo stavili dne 30. maja 1917 v državni zbornici. Ne upamo ničesar in ne pričakujemo ničesar od vlade, kakoršna je sedaj. Dajte nam pravico, dajte nam svobodo in jugoslovanski narod bo najkrepkejša opora državi!»

Važna izjava in protest. Znano je, da so na londonskem posvetu preresetavali tudi vprašanje glede avstrijskega Primorja in Dalmacije. Italija in Srbija, ki jo zastopa Pasić, stegujeta svoje tatinske prste po našem Primorju. Ententini zastopniki v Londonu so se nagnili na italijansko stran. Pasić ni miroval, marveč se je podal v Rim ter tamkaj agitiral za svoje velesrbske name. Tako brantajo za deželo, ki je nimajo in upamo, da je tudi ne bodo imeli. Politično društvo »Edinost« je imelo 28. avg. v Trstu važen shod, na katerem so ondodni Slovenci in Hrvatje odločno protestirali proti italijanskemu pohlepu po naši slovenski zemlji. Vsako razpolaganje z avstrijskim Primorjem in z ozemljem Dalmacije brez sodelovanja in proti volji ogromne večine prebivalstva teh pokrajin nasprotuje pravici do samoodločevanja narodov, označeni uprav od entente kot glavni vojni cilj glede malih narodov. Ako bi hotela Italija priklopiti te kraje k svojemu ozemlju, bi pomenjalo to ravnanje

— krvavo kršenje narodnega načela, kajti izvzemši furlansko ravnino ob desnem bregu Soče do Krmina in nekaj napol poitalijančenih mest na obali, stanujejo po teh pokrajinah izključno le Slovenci in Hrvati. — V Trstu zbrani Jugoslovani vztrajajo na stališču izjave Jugoslovanskega kluba v državnem zboru.

Vse za Trst. Pravi vzrok, zakaj se Italijani tako ženó za Trst, je povedal italijanski minister Commandini sam. Italija se namreč boji tekmovanja in konkurence. Trst je potegnil vsled svojega razvoja in lege skoraj ves promet iz srednje Evrope, zlasti iz alpskih dežela, iz bogate Češke in Moravske. Preko Trsta gre promet na Vzhod, v Egiptet in še dalje. Italija sodi, da ji je to v škodo, zato hoče preprečiti nadaljnji razvoj Trsta; hoče ga dobiti, ne da bi ga povzdignila, marveč, da bi ga ugonobila. — Z narodnega in gospodarskega stališča bi bil to greh, če bi pustili, da bi se Italija polakomnila našega jugoslovanskega pristanišča.

Upanje. Sv. oče Benedikt XV. se je posvetoval s svojim državnim tajnikom kardinalom Gasparrijem in z angleškim veleposlanikom. Upajo, da se prično pogajanja za mir, še preden napoči jesen, dasi je veliko ovir, ki nasprotujejo predlogom Benedikta XV. Na obeh straneh se temeljne zahteve temeljito proučujejo. Pogajali naj bi se v švici v posameznih skupinah. Kadar bi te dovršile svoje delo, bi se zbrali vsi zastopniki in posredovalci v enem mestu.

Odgovor entente na papeževo pismo. Rimski listi pišejo, da je odgovor entente odvisen od soške bitke, ali pa bo vsaj soška bitka mnogo vplivala na njegovo vsebino. Ameriški prezident Wilson je že odgovoril; odgovor nima popolnoma odklonilnega značaja.

Svetovna vojska.

Na primorskem boljše naš položaj dober. Na Krasu mirno. Napadi na Fajtov hrib, hrib sv. Marka in goro sv. Gabrijela odbiti. Italijan je bil že na vrhu gore, a našli so ga potisnili nazaj. Krvavi boj na Banjski planoti; sovražni napadi odbiti. — Uničen oddelek sovražne konjenice. — Sovražni letalci skoro vsak dan nad Trstom; poškodovana je tudi škofova palača. — Uspešni sunki pri Černovicah in v Moldaviji.

VOJSKA Z ITALIJO.

Položaj na Primorskem je za nas dober. Prvi dnevi pretečenega tedna so bili za nas zelo nevarni. Sovražnik je grozil, da stare s svojo artiljerijo in pehotno premočjo našo brambo. Na Krasu in pri Gorici so naši junaki odbili vse sovražne navale; v ovinku Soče med Avčami in Plavami pa je sovražnik dosegel za nas nevaren uspeh. Silna premoča sovražne artiljerije se je tako uveljavila, da je italijanska pehota na 14 mostovih prekoračila Sočo, po-

tisnila naše čete nazaj in prodrla našo brambo pri Vrhu. Nastal je zelo nevaren trenutek za našo armado, toda položaj je rešila hrabrost naših čet in dobro vodstvo. Da bi sovražna sila ne strla naše obrambe, je vojno vodstvo hitro umaknilo čete na višine pri Kalu, Podleščah in na vzhodni rob Banjske planote. Vse te višine nadvladujejo ozemlje ob desnem bregu Soče. V nastalo udrtino pri Vrhu in južno od tod so Italijani hitro vrgli vse razpoložljive sile in pritisnili proti jugozapadu čez planoto Bate proti Britofu in gori sv. Gabrijela in proti vzhodu v Čepovan. Posadki na Sveti Gori je grozila obkolitev, zato so naši ponoči brez boja morali popustiti to postojanko. Grozila je velika nevarnost, da sovražnik prodere pri Britofu na Trnovsko planoto in pade v bok in za hrbet naši brambi v Vipavski dolini in na Krasu. Čez Grgar so udarili na goro sv. Gabrijela, pri Britofu pa proti Zagorju in proti Čepovski dolini; toda naši so tu ustavili sovražno prodiranje in odbili v novih postojankah vse navale, tako da danes naša nova fronta trdno stoji. Vsled silnih izgub so Italijani že precej opešali, zato ponehava zadnje dni sila njihovih napadov.

Italijanom prepuščeno ozemlje se nahaja v loku Soče med Logom in Solkanom; od Avč proti vzhodu so se naši umaknili v prostor pri vasi Kal kakih 5 kilometrov, od Kanala na rob Banjske planote v Podlešče pa kakih 7 kilometrov.

Italijan napenja vse sile. Italijanski ujetniki pripovedujejo, da so Italijani napeli v 11. soški bitki vse sile do skrajnosti. Njih zavezniki so jim poslali toliko pomoči, kakor že nikdar prej. Več tednov so zbirali čete. Najsprejetejšje naskakovalne čete so sestavili iz mladih mož, zlasti iz letnika 1893. Zato pripada večina naših ujetnikov temu letniku. Da so pa Italijani poslali na bojišče vse, staro in mlado, se vidi zadnje dni, ko korakajo po ljubljanskih ulicah med italijanskimi ujetniki med najmlajšimi tudi stari, že tudi sivolasi Italijani.

Strašen topovski ogenj. Sovražniki so prišli po 10 soških bitkah do prepričanja, da je na Krasu mogoče kaj doseči le, ako spravijo tja v boj silno množino najtežjih artiljerije. Pri Gračežu in ob izlivu Soče so nastavili težke ladijske topove, da lahko z njimi obstreljujejo Trst in Opčino. Tu so namestili tudi dolge angleške topove, ki so jih Angleži prvič rabili v bitki ob Somme; iz tržiške okolice pa streljajo ameriški železni topovi z ameriško municijo. Sovražnik izstrelil zelo veliko plinastih granat. Te so napolnjene s tekočino, ki proizvaja dušik; posebna vrsta granat je napolnjena z žveplom, te povzročajo najstrašnejše smrtne krče, njih učinek se pokaže šele čez več ur. Italijanski letalci tudi mečejo plinaste bombe, ki so podobne steklenicam.

Na Krasu boji ponehali. Ker so Italijani upali, da prodro proti Trnovskemu lesu in obkolijo naše postojanke na Krasu, so po prvih uspehih ob Soči vrgli vse svoje razpoložljive sile in rezerve na Banjsko planoto in prenehali s svojimi pehotnimi napadi na Grmado in pri Kostanje-

vici. Italijanska težka artiljerija sicer še vedno obstreljuje naše postojanke, pehota je pa večinoma tičala v svojih kritjih. Tuintam so naši pehotni oddelki nadlegovali sovražnika z manjšimi sunki v njegove postojanke.

Srdit boj za Vipavsko dolino. Najsrditější so bili pretečeni teden boji za vhod v Vipavsko dolino, ki jo zapirajo trije hribi: Fajtov hrib, Sv. Marka in gora sv. Gabrijele. Toča največjih granat neprestano razbija po skalnatih obronkih Fajtovega hriba, val za valom drvi italijanska pehota proti razbitim postojankam, toda tu čuvajo naši orli, kranjski planinci svojo domovino, vztrajajo v najhujšem ognju in odbijajo italijanske navale; na kupih mrličev, v strašnem smradu, v najhujšem ognju, v razbitih postojankah, vztrajajo naši junaki in trdno drže to važno postojanko. Tudi tik pred Gorico, v Panovcu in na griču sv. Marka kljubujejo naše čete najsilnejšim sovražnim napadom. Iz Gorice, Pevme, Oslavja in Sabotina neprestano grme laški

občuduje junake, ki branijo te skalnate čeri in vztrajajo v tem peklju ognja, in med temi junaki se posebno zopet odlikujejo **Slovinci 87. celjskega pešpolka**, kar povdarja tudi naše uradno poročilo. 28. avg. zvečer se je italijanskim bataljonom posrečilo, da so vdrli v naše postojanke na severni strmini Sv. Gabrijele. Italijani so se že veselili, da bodo pregnali branilce z gore. V temi, v dežju, v viharju in blisku so se nato vrgli južnoštajerski Slovinci in oddelki 20. in 34. pešpolka na sovražnika. Vnel se je silovit poblizni boj; s pestmi, kopiti, bajoneti in ročnimi granatami so naši skoro popolnoma uničili sovražnika, le malo jih je ušlo z gore, ujeli so pa naši nad 200 mož. Toda sovražnik še ne da miru, vsak dan poroča uradno poročilo o krvavih bojih za to važno postojanko.

Krvava Banjška planota. Kakor poroča italijansko uradno poročilo, so v izpraznjenem ozemlju v loku Soče ovirali sovražno prodiranje predvsem mnogoštevilni oddelki naših strojnih pušk. Čez Banjš-

tofa, severozapadno pri gori sv. Gabrijele, so hitro poslali nekaj eskadronov po cesti proti Čepovski dolini, toda na povratek so čakali zastoj. Naše strojne puške so vse pokosile.

Višek ofenzive prekoračen. Najljutejša borba v 11. soški bitki se je bila 28. avgusta; središče vseh bojov je bila gora sv. Gabrijele. Od takrat pa se vidi, da Italijani pešajo, njihov ogenj ni več tako silen, napadov ne izvajajo več s tako velikimi množicami in s tako vedratnostjo. Zelo verjetno pa je, da bo 11. soška bitka trajala še delj časa, in zna morda kmalu vzplamteti z novo silo. Cadorna je baje dobil povelje, da mora na vsak način v Trst, zato bo gotovo napel še vse sile, da kaj doseže.

Zračni napadi na Trst, škofova palača poškodovana. Tržačani zadnje dni nimajo kaj prijetnih uric; skoro vsak dan mečejo italijanski letalci pozdrave na svoje »bratsko« mesto v obliki zelo nevarnih bomb. 29. avgusta so jih vrgli 20 in ubili pri tem 2 osebi, več civilistov pa ranili. 30. avgusta so zopet metali bombe in poškodovali več zasebnih hiš; naslednji dan so zadeli škofovo palačo in jo poškodovali. Ena bomba je razdrapala pročelje, druga je padla nad kuhinjo, tretja na vrt. 1. septembra so večkrat med dnevom obiskali Tržačane in jim poslali v dar 70 bomb, pred katerimi so ti užili precej strahu.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

Uspešni ofenzivni sunki. Na Poljskem grme tuintam le topovi, v Bukovini in v Romuniji pa tudi pehotni boji ne počivajo. Našo in nemško armado še vedno preveva ofenzivni duh. Vzhodno pri Černovicah se naše čete z uspešnim napadom zasedle del sovražnikovih postojank, izboljšale tako svojo fronto, ujele 1000 Rusov in zaplenile 6 topov. Severno od Foksani in pri Soveji v Moldaviji Nemci še vedno pritiskajo na sovražnika, ki so mu iztrgali nekaj jarkov in kraj Iresti.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Zastala ofenziva. Sovražne ofenzive pri Ypernu, Arrasu in Verdunu so ustavljene. Nadaljujejo se sicer še vedno neprestani boji, ki niso prav nič drugega kot morija ljudi brez kakšnega uspeha. Zlasti pri Verdunu so izvedli Francozi par krvavih napadov, dosegli tudi nekaj malih uspehov, toda nemški protinapad jih je vrgel nazaj, od koder so prišli.

Tedenske novice.

Posveti v Zagrebu. V Zagrebu in Sarajevu sta se mudila zadnje dni poslanca dr. Krek in dr. Korošec ter imela posvete z odličnimi hrvatskimi politikmi.

Močno bolan leži v vojni bolnišnici v Poli mornariški kurat Franc Krišche, bivši kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Odlikovanje. Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je podeljen defintorju štaj. prov. usmiljenih bratov, dr. Kamilu Hellerju v Kandiji pri Novem mestu.

Italijanski ujetniki iz soške bitke.

topovi na te postojanke. Italijanska pehota se zbira v Gorici, skriva po kletih in neprestano naskakuje naše postojanke. Okrog 250 tisoč Italijanov napada v tem prostoru, pa niso prišli niti korak naprej.

Najstrašnejši so boji za goro sv. Gabrijele. S te gore in s svetega Marka naši še vedno nadvladujejo Gorico, zato hočejo Italijani vzeti te postojanke za vsako ceno. Gora sv. Gabrijele je nekako 2 kilometra dolg in 1 kilometer širok gorski greben, ki je visok 646 metrov in je le 36 metrov nižji kot Sveta Gora. Cel teden, neprestano, celo ponoči, napadajo italijanski regimenti skalnate obronke sv. Gabrijele. Od zapada in severa pode goste množice k naskoku. Od Solkana, s Sabotina in tudi že s Svete Gore osredotočujejo Italijani najhujši topovski ogenj na to važno višino, ki zapira pot na Trnovsko planoto in v Vipavsko dolino. Boj za to goro je nekaj strašnega; ta vrtinec najhujše morije izčrpa regiment za regimentom in požira tisoče človeških življenj Bramba sv. Gabrijele ima malo inčac v svetovni vojski; ves svet

ško planoto bi Italijani radi prodrli v Čepovan in od tod proti Idriji. Njihov naval so naši ujeli pred Čepovanom, na višinah okrog Kala in Podlešč. Pred našimi postojankami so se tu ponavljali ves teden trajajoči boji, toda naše čete so odbile napad za napadom; med njimi so se zopet odlikovali **Slovinci v 47. mariborskem pešpolku.** Pritisk Italijanov je bil sicer silen, toda one sile kot ob Soči ni dosegel; Italijani morajo namreč svojo artiljerijo znova razpostavljati in prevažati težke topove čez Sočo, kar je bilo vzrok, da naša težko preizkušena pehota ni bila več izpostavljena čemur »strašnejša topovskemu ognju kot ob Soči.

Uničena italijanska konjenica. 30. avgusta so Italijani poslali v boj tudi svojo konjenico. Italijani dosedaj svoje konjenice niso mogli nikjer porabiti, ker je italijansko bojišče v ta namen nepripravno; njih konjenica je morala pustiti konje zadaj in se s pehoto zakopati v kraške skale. V 11. soški bitki so pa Italijani še enkrat poskusili srečo. Ko so prodrli do Bri-

Silva Tarouca. Tudi Jugoslovani smo dobili zastopnika v kronskem svetu v osebi Slovenca dr. Ivana Zolgerja. (Mož je v najlepši dobi; rojen na Štajerskem v okolici Slovenske Bistrice. Nedavno mu je bilo podeljeno plemstvo kot sekčnemu načelniku.) Imenovan je kot prometni minister. Tudi Ukrajinci so dobili svojega zastopnika: dr. Horbičevskega. Poljaki imajo dva ministra: Cwiklinskega in Twardowskega. Čehi — nič.

Avstrijski državni zbor. Ministrski predsednik dr. pl. Seidler je sporočil, da namerava sklicati zasedanje državnega zbora dne 18. sept. Glavna stvar, ki jo bo treba rešiti, je vprašanje prehrane; sploh želi vlada, da bi prišla v ospredje gospodarska vprašanja in ne toliko politična. Glede preosnove v ministrstvih so politični krogi več ali manj zadovoljni.

Odkrito povedano. »Slov. Gospodar« piše v svoji 35. številki tole: »Veliko je trpljenje slovenskega ljudstva, ki je poslalo najboljše moči v obrambo domovine proti sovražniku. Doma to dobro ljudstvo radevoljno preskrbuje nemška mesta z mesom in poljskimi pridelki in prejema zato zaničevanje. Bič s katerim ga tepe zato nemško uradništvo, mu je plačilo. Ali ne bo tega nikdar konec?

Nikdar! ako bomo še nadalje odvisni od samovoljne nemške nadvlade! Slovenski kmet bo moral še nadalje pisati nemške prošnje, slovenski uradi bodo morali še nadalje nemško uradovati, ker drugače niti teh drobtin ne bodo dobili, ki jih dobivajo sedaj. Kaj nam pomaga enakopravnost na papirju, ako smo pa v resnici narod druge vrste? Kaj pomaga slovenska pritožba, ako jo pa kratkomalo zavrnejo, kaj slovenski priziv, ako ga vržejo v koš?

Zato zahteva slovensko ljudstvo slovenskih uradnikov in uradov od najvišjega do najnižjega! Zato kličemo: Jugoslovanska misel naprej, dokler se ne uresniči zahteva naših poslancev, ki so jo stavili dne 30. maja 1917 v državni zbornici. Ne upamo ničesar in ne pričakujemo ničesar od vlade, kakršna je sedaj. Dajte nam pravico, dajte nam svobodo in jugoslovanski narod bo najkrepkejša opora državi!

Važna izjava in protest. Znano je, da so na londonskem posvetu prereševali tudi vprašanje glede avstrijskega Primorja in Dalmacije. Italija in Srbija, ki jo zastopa Pasić, stegujeta svoje tatinske prste po našem Primorju. Ententini zastopniki v Londonu so se nagnili na italijansko stran. Pasić ni miroval, marveč se je podal v Rim ter tamkaj agitiral za svoje velesrbske namene. Tako barantajo za deželo, ki je nimajo in upamo, da je tudi ne bodo imeli. Politično društvo »Edinost« je imelo 28. avg. v Trstu važen shod, na katerem so ondoto Slovenci in Hrvatje odločno protestirali proti italijanskemu poplepu po naši slovenski zemlji. Vsako razpolaganje z avstrijskim Primorjem in z ozemljem Dalmacije brez sodelovanja in proti volji ogromne večine sodelavstva teh pokrajin nasprotuje pravici do samoodločevanja narodov, označeni uprav od entente kot glavni vojni cilj glede malih narodov. Ako bi hotela Italija priklopiti te kraje k svojemu ozemlju, bi pomenjalo to ravnanje

— krvavo kršenje narodnega načela, kajti izvzemši furlansko ravnino ob desnem bregu Soče do Krmina in nekaj napol poitalijančenih mest na obali, stanujejo po teh pokrajinah izključno le Slovenci in Hrvati. — V Trstu zbrani Jugoslovani vztrajajo na stališču izjave Jugoslovanskega kluba v državnem zboru.

Vse za Trst. Pravi vzrok, zakaj se Italijani tako ženó za Trst, je povedal italijanski minister Commandini sam. Italija se namreč boji tekmovanja in konkurence. Trst je potegnil vsled svojega razvoja in lege skoraj ves promet iz srednje Evrope, zlasti iz alpskih dežel, iz bogate Češke in Moravske. Preko Trsta gre promet na Vzhod, v Egipet in še dalje. Italija sodi, da ji je to v škodo, zato hoče preprečiti nadaljnji razvoj Trsta; hoče ga dobiti, ne da bi ga povzdignila, marveč, da bi ga ugonobila. — Z narodnega in gospodarskega stališča bi bil to greh, če bi pustili, da bi se Italija polakomnila našega jugoslovanskega pristanišča.

Upanje. Sv. oče Benedikt XV. se je posvetoval s svojim državnim tajnikom kardinalom Gasparrijem in z angleškim veleposlanikom. Upajo, da se prično pogajanja za mir, še preden napoči jesen, dasi je veliko ovir, ki nasprotujejo predlogom Benedikta XV. Na obeh straneh se temeljne zahteve temeljito proučujejo. Pogajali naj bi se v Švici v posameznih skupinah. Kadar bi te dovršile svoje delo, bi se zbrali vsi zastopniki in posredovalci v enem mestu.

Odgovor entente na papeževo pismo. Rimski listi pišejo, da je odgovor entente odvisen od soške bitke, ali pa bo vsaj soška bitka mnogo vplivala na njegovo vsebino. Ameriški prezident Wilson je že odgovoril; odgovor nima popolnoma odklonilnega značaja.

Svetovna vojska.

Na primorskem bojišču naš položaj dober. Na Krasu mirno. Napadi na Fajtov hrib, hrib sv. Marka in goro sv. Gabrijela odbiti. Italijan je bil že na vrhu gore, a naši so ga potisnili nazaj. Krvavi boji na Banjski planoti; sovražni napadi odbiti. — Uničen oddelek sovražne konjenice. — Sovražni letalci skoro vsak dan nad Trstom; poškodovana je tudi škofova palača. — Uspešni sunki pri Černovicah in v Moldaviji.

VOJSKA Z ITALIJO.

Položaj na Primorskem je za nas dober. Psvi dnevi pretečenega tedna so bili za nas zelo nevarni. Sovražnik je grozil, da stare s svojo artiljerijo in pehotno premočjo našo brambo. Na Krasu in pri Gorici so naši junaki odbili vse sovražne navale; v ovinku Soče med Avčami in Plavami pa je sovražnik dosegel za nas nevaren uspeh. Silna premoč sovražne artiljerije se je tako uveljavila, da je italijanska pehota na 14 mostovih prekoračila Sočo, po-

tisnila naše čete nazaj in prodrla našo brambo pri Vrhu. Nastal je zelo nevaren trenutek za našo armado, toda položaj je rešila hrabrost naših čet in dobro vodstvo. Da bi sovražna sila ne strla naše obrambe, je vojno vodstvo hitro umaknilo čete na višine pri Kalu, Podleščah in na vzhodni rob Banjske planote. Vse te višine nadvladujejo ozemlje ob desnem bregu Soče. V nastalo udrtino pri Vrhu in južno od tod so Italijani hitro vrgli vse razpoložljive sile in pritisnili proti jugozapadu čez planoto Bate proti Britofu in gori sv. Gabrijela in proti vzhodu v Cepovan. Posadki na Sveti Gori je grozila obkolitev, zato so naši ponoči brez boja morali popustiti to postojanko. Grozila je velika nevarnost, da sovražnik prodere pri Britofu na Trnovsko planoto in pade v bok in za hrbet naši brambi v Vipavski dolini in na Krasu. Čez Grgar so udarili na goro sv. Gabrijela, pri Britofu pa proti Zagorju in proti Cepovski dolini; toda naši so tu ustavili sovražno prodiranje in odbili v novih postojankah vse navale, tako da danes naša nova fronta trdno stoji. Vsled silnih izgub so Italijani že precej opešali, zato ponehava zadnje dni sila njihovih napadov.

Italijanom prepuščeno ozemlje se nahaja v loku Soče med Logom in Solkanom; od Avč proti vzhodu so se naši umaknili v prostor pri vasi Kal kakih 5 kilometrov, od Kanala na rob Banjske planote v Podlešče pa kakih 7 kilometrov.

Italijan napenja vse sile. Italijanski ujetniki pripovedujejo, da so Italijani napeli v 11. soški bitki vse sile do skrajnosti. Njih zavezniki so jim poslali toliko pomoči, kakor še nikdar prej. Več tednov so zbirali čete. Najsprejnejše naskakovalne čete so sestavili iz mladih mož, zlasti iz letnika 1898. Zato pripada večina naših ujetnikov temu letniku. Da so pa Italijani poslali na bojišče vse, staro in mlado, se vidi zadnje dni, ko korakajo po ljubljanskih ulicah med italijanskimi ujetniki med najmlajšimi tudi stari, že tudi sivolasi Italijani.

Strašen topovski ogenj. Sovražniki so prišli po 10 soških bitkah do prepričanja, da je na Krasu mogoče kaj doseči le, ako spravijo tja v boj silno množino najtežje artiljerije. Pri Gračežu in ob izlivu Soče so nastavili težke ladijske topove, da lahko z njimi obstreljujejo Trst in Opčino. Tu so namestili tudi dolge angleške topove, ki so jih Angleži prvič rabili v bitki ob Somme; iz tržiške okolice pa streljajo ameriški železni topovi z ameriško municijo. Sovražnik izstrelil zelo veliko plinastih granat. Te so napolnjene s tekočino, ki proizvaja dušik; posebna vrsta granat je napolnjena z žveplom, te povzročajo najstrašnejše smrtne krče, njih učinek se pokaže šele čez več ur. Italijanski letalci tudi mečejo plinaste bombe, ki so podobne steklenicam.

Na Krasu boji ponehali. Ker so Italijani upali, da prodro proti Trnovskemu lesu in obkolijo naše postojanke na Krasu, so po prvih uspehih ob Soči vrgli vse svoje razpoložljive sile in rezerve na Banjsko planoto in prenehali s svojimi pehotnimi napadi na Grmado in pri Kostanje-

vici. Italijanska težka artiljerija sicer še vedno obstreljuje naše postojanke, pehota je pa večinoma tičala v svojih kritjih. Tu-
intam so naši pehotni oddelki nadlegovali sovražnika z manjšimi sunki v njegove postojanke.

Srdit boj za Vipavsko dolino. Najsrditeljši so bili pretečeni teden boji za vhod v Vipavsko dolino, ki jo zapirajo trije hribi: Fajtov hrib, Sv. Marka in gora sv. Gabrijele. Toča največjih granat neprestano razbija po skalnatih obronkih Fajtovega hriba, val za valom drvi italijanska pehota proti razbitim postojankam, toda tu čuva jo naši orli, kranjski planinci svojo domovino, vztrajajo v najhujšem ognju in odbijajo italijanske navale; na kupih mrličev, v strašnem smradu, v najhujšem ognju, v razbitih postojankah, vztrajajo naši junaki in trdno drže to važno postojanko. Tudi tik pred Gorico, v Panovcu in na griču sv. Marka kljubujejo naše čete najsilnejšim sovražnim napadom. Iz Gorice, Pevme, Oslavja in Sabotina neprestano grme laški

občuduje junake, ki branijo te skalnate čeri in vztrajajo v tem peklju ognja, in med temi junaki se posebno zopet odlikujejo Slovinci 87. celjskega pešpolka, kar povdarja tudi naše uradno poročilo. 28. avg. zvečer se je italijanskim bataljonom posrečilo, da so vdrl v naše postojanke na severni strmini Sv. Gabrijele. Italijani so se že veselili, da bodo pregnali branilce z gore. V temi, v dežju, v viharju in blisku so se nato vrgli južnoštajerski Slovinci in oddelki 20. in 34. pešpolka na sovražnika. Vnel se je silovit poblizni boj; s pestmi, kopiti, bajoneti in ročnimi granatami so naši skoro popolnoma uničili sovražnika, le malo jih je ušlo z gore, ujeli so pa naši nad 200 mož. Toda sovražnik še ne da miru, vsak dan poroča uradno poročilo o krvavih bojih za to važno postojanko.

Krvava Banjska planota. Kakor poroča italijansko uradno poročilo, so v izpraznjenem ozemlju v loku Soče ovirali sovražnem prodiranju predvsem mnogoštevilni oddelki naših strojnih pušk. Čez Banj-

tofa, severozapadno pri gori sv. Gabrijele, so hitro poslali nekaj eskadronov po cešti proti Čepovanski dolini, toda na povratek so čakali zastoj. Naše strojne puške so vse pokosile.

Višek ofenzive prekorachen. Najljutejša borba v 11. soški bitki se je bila 28. avgusta; središče vseh bojev je bila gora sv. Gabrijele. Od takrat pa se vidi, da Italijani pešajo, njihov ogenj ni več tako silen, napadov ne izvajajo več s tako velikimi množicami in s tako trdovratnostjo. Zelo verjetno pa je, da bo 11. soška bitka trajala še delj časa, in zna morda kmalu vzplamteti z novo silo. Cadorna je baje dobil povelje, da mora na vsak način v Trst, zato bo gotovo napel še vse sile, da kaj doseže.

Zračni napadi na Trst, škofova palača poškodovana. Tržačani zadnje dni nimajo kaj prijetnih uric; skoro vsak dan mečejo italijanski letalci pozdrave na svoje »bratsko« mesto v obliki zelo nevarnih bomb. 29. avgusta so jih vrgli 20 in ubili pri tem 2 osebi, več civilistov pa ranili. 30. avgusta so zopet metali bombe in poškodovali več zasebnih hiš; naslednji dan so zadeli škofovo palačo in jo poškodovali. Ena bomba je razdrapala pročelje, druga je padla nad kuhinjo, tretja na vrt. 1. septembra so večkrat med dnevom obiskali Tržačane in jim poslali v dar 70 bomb, pred katerimi so ti užili precej strahu.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

Uspešni ofenzivni sunki. Na Poljken grme tuintam le topovi, v Bukovini in v Romuniji pa tudi pehotni boji ne počivajo. Našo in nemško armado še vedno preveva ofenzivni duh. Vzhodno pri Černovicah so naše čete z uspešnim napadom zasedle del sovražnikovih postojank, izboljšale tako svojo fronto, ujele 1000 Rusov in zaplenile 6 topov. Severno od Foksani in pri Soveji v Moldaviji Nemci še vedno pritiskajo na sovražnika, ki so mu iztrgali nekaj jarkov in kraj Iresti.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Zastala ofenziva. Sovražne ofenzive pri Ypernu, Arrasu in Verdunu so ustavljene. Nadaljujejo se sicer še vedno neprestani boji, ki niso prav nič drugega kot morija ljudi brez kakega uspeha. Zlasti pri Verdunu so izvedli Francozi par krvavih napadov, dosegli tudi nekaj malih uspehov, toda nemški protinapad jih je vrgel nazaj, od koder so prišli.

S. S.

Tedenske novice.

Posveti v Zagrebu. V Zagrebu in Sarajevu sta se mudila zadnje dni poslanca dr. Krek in dr. Korošec ter imela posvete z odličnimi hrvatskimi politikmi.

Močno bolan leži v vojni bolnišnici v Poli mornariški kurat Franc Krišice, bivši kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Odlikovanje. Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je podeljen definitorju štaj. prov. usmiljenih bratov, dr. Kamilu Hellerju v Kandiji pri Novem mestu.

Italijanski ujetniki iz soške bitke.

topovi na te postojanke. Italijanska pehota se zbira v Gorici, skriva po kletah in neprestano naskakuje naše postojanke. Okrog 250 tisoč Italijanov napada v tem prostoru, pa niso prišli niti korak naprej.

Najstrašnejši so boji za goro sv. Gabrijele. S te gore in s svetega Marka naši še vedno nadvladujejo Gorico, zato hočejo Italijani vzeti te postojanke za vsako ceno. Gora sv. Gabrijele je nekako 2 kilometra dolg in 1 kilometer širok gorski greben, ki je visok 646 metrov in je le 36 metrov nižji kot Sveta Gora. Cel teden, neprestano, celo ponoči, napadajo italijanski regimenti skalnate obronke sv. Gabrijele. Od zapada in severa pode goste množice k naskoku. Od Solkana, s Sabotina in tudi že s Svete Gore osredotočujejo Italijani najhujši topovski ogenj na to važno višino, ki zapira pot na Trnovsko planoto in v Vipavsko dolino. Boj za to goro je nekaj strašnega; ta vrtnec najhujše morije izčrpa regiment za regimentom in požira tisoče človeških življenj! Brama sv. Gabrijele ima malo inčie v svetovni vojski; ves svet

ško planoto bi Italijani radi prodrli v Čepovan in od tod proti Idriji. Njihov naval so naši ujeli pred Čepovanom, na višinah okrog Kala in Podlešč. Pred našimi postojankami so se tu ponavljali ves teden trajajoči boji, toda naše čete so odbile napad za napadom; med njimi so se zopet odlikovali Slovinci v 47. mariborskem pešpolku. Pritisk Italijanov je bil sicer silen, toda one sile kot ob Soči ni dosegel; Italijani morajo namreč svojo artiljerijo znova razpostavljati in prevažati težke topove čez Sočo, kar je bilo vzrok, da naša težko preizkušena pehota ni bila več izpostavljena ognju kot ob Soči.

Uničena italijanska konjenica. 30. avgusta so Italijani poslali v boj tudi svojo konjenico. Italijani dosedaj svoje konjenice niso mogli nikjer porabiti, ker je italijansko bojišče v ta namen nepravilno; njih konjenica je morala pustiti konje zadaj in se s pehoto zakopati v kraške skale. V 11. soški bitki so pa Italijani še enkrat poskusili srečo. Ko so prodrli do Bri-

Šolsko leto 1917/18 se prične v zavodu sv. Stanislava dne 20. septembra. Dan priroda 20. september.

Strah v Trstu. Nekaj dni so letalci po večkrat strašili nad Trstom. V petek, 31. avgusta, navsezgodaj zjutraj so padle tri bombe na škofijsko palačo oziroma na vrt. Poškodovane so 4 sobe v II. nadstropju in hodnik; streha je udrt in razkrita. Na vrtu je precej razdejano, zelenje osmojeno in ožgano, šipe v cvetličnjaku razbite. Trpele so tudi okoli stoječe hiše. Bombe prejšnjih dni so zadele občinsko palačo, borzo in 10 zasebnih hiš.

Vojaške novice.

Odlikovan je z duhovskim zaslužnim trizcem II. vrste vojni kurat g. Janko Lobé.

Vojaški duhovnik — padel. V 11. soški bitki je zadela granata v kaverni vojnega kurata Edvarda Stumpfa in ga ubila. Pokojni duhovnik je bil iz praške nadškofije.

Odlikovanje. Viteški križec Franc Jožefovega reda za vojno dekoracijo in meči je prejel vojni nadkurat J. Maračič (prideljen garn. boln. 8.).

2000 ujetih Italijanov so gnali v četrtek zvečer na ljubljanski Grad. Na glavi so imeli vsi jeklene čelade. Vtis so napravili silno reven: slabotni, mladi fantiči, izmučeni in deloma raztrgani so bili namešani med starejšimi mršavimi Kalabrezi nizke postave in temnega obraza. Človeku so se morali smiliti.

»Ne morem jih dosti pohvaliti«. Ljubljanski strelski polk štev. 2 se je v 11. soški bitki tako odlikoval, da je poveljujoči general Sch. napravil opazko: »Ne morem jih dosti prehvaliti. Bili so se kakor lev! Izvršili so dejanja, ki presegajo človeška pojmovanja«. . . . Dne 19. avgusta so granate in mine popolnoma razdejavale prve jarke. Moštvo je čakalo v kavernah, ki so bile napolnjene z dimom, plinom in morečim vzduhom. Vročina je bila neznosna, vodovod razbit, v žgoče grlo je silil prah in dim. . . . Tu se začne napad Italijanov, ki so bili v osemkratni premoči. Val za valom je udarjal na naše črte, in stotnije za stotnije so se razbile ob železnih pesteh naših fantov. Krvav boj je trajal do noči. Osemnajstkrat je napadel sovražnik, osemnajstkrat je bil vržen. Vse stotnije, vse moštvo, s telefonisti vred je ta dan izvrševalo čudeže junaštva. Cesar sam jim je še isti dan sporočil izredno pohvalo.

Kratka zgodovina — slovenskega trpinca. Meseca maja je bil podst v kaverni na soški fronti (tako sporoča njegova žena) četovodja Franc Bogataj, ki je na ta način žrtvoval življenje za domovino in cesarja. Bil je dvakrat odlikovan (z veliko in malo srebrno svetinjo). V vojni službi je bil 2 leti in 10 mesecev. Pred vojsko je delal deset let pri rudokopih na Westfalskem. Doma zapušča žalujočo ženo in 3 nedorasle otročiče. N. p. v. m.l.

V službi domovine je umrl črnovojnik Anton Majdič, posestnik iz Beričevega pri Ljubljani. Na bojišču je bil 20 mesecev in

sicer najprej na ruskem, nazadnje pa na italijanskem. Zapušča ženo in pet nedoraslih otrok.

Odlikovani so bili 27. avgusta slovenski dragonci: Fr. Podhostnik, Celje; Jos. Kukovec, Sv. Ana; Fr. Janežič, Komenda; Fr. Ploj, Boberš; J. Skrinja, Ptuj. Prejeli so bronasto svetinjo in Karlov križec.

29 vojnih kuratov je padlo doslej v sedanjih vojski in sicer deloma na fronti, deloma v vojni službi. Zadnji je padel E. Stumpf, bivši kaplan v Pragi.

V zračnem boju. Zadnjega letalskega boja nad Benetkami se je udeležil tudi praporščak Vladimir Trost, nadučitelj sin iz št. Jerneja. Ko se je vračal, se mu je pokvaril motor, da se je moral spustiti na morje. Ko je aparat za silo popravil, se je zopet dvignil. 20 m nad gladino ga napade sovražni letalec s strojno puško, ki ga je ranila v hrbet. Spustil se je na morje, kjer mu je prišla na pomoč naša torpedovka in ga rešila.

Pred vojaško komisijo bodo v jeseni poklicani vsi oproščenci — do 37. starostnega leta; tu se bo dognala njih sposobnost, ki bo merodajna za nadaljno oprostitev. Samo za službo na bojišču nesposobni bodo še nadalje oproščeni. Pri starejših (nad 37 let) bo bolj odločevala nujnost in potreba državne službe, vojne ali zasebne industrije.

Granate s plinom, ki jih lučajo italijanski topovi v vrste naših brambovcov, so najhujše orožje, ki si ga je sam satan izmislil. Plin se vleže na ceste in v doline ter povzroči krvavenje pljuč. Ker imajo Lahi dalekosežne topove, hočejo na ta način odrezati boreče se vojaše od zaledja in jih osamiti, da ne bi dobili niti hrane. Toda za bojavnike v strelskih jarkih se je doslej še vedno po možnosti poskrbelo.

Resnica na dan! Iz ruskega ujetništva (Srednji Egorlik) je poslal dopisnico Alojzij Jakoš (iz Rozenberga šentruprške župnije na Dolenjskem), ki se nahaja že od početka vojske pri veleposestniku Mihajlu Stepanoviču v staropoljski guberni. Dopisnica je došla 22. avg.; pisana je v nemščini na velikonočno nedeljo in se v prevodu glasi: Ljubi starši, bratje in sestre! Že tretjo velikonočno praznujem na Ruskem. Orog 2 leti sem že pri bogatem veleposestniku, ki je imel velike pravice zlasti dokler je bila stara vlada; zato more z nami narediti, kar hoče; tudi tepe nas z biči. Mene je dal 21. marca hudo natepsti. Ako pridem kdaj domov, bom vse to popisal v slovenskem jeziku. Moj Bog, koliko težav nam je prestatil!

Pozdravlja Vas Alojzij.

Dopis iz Rusije. V kratkem bo 7 mesecev (pisano 15. januarja 1917) našega ujetništva. Ker ne vemo, ali je komu tam v mili domovini znano kaj o naši usodi, naznanjamo, da smo tu. (Ne povedo kje, pečat nečitljiv. Op. ur.) Zdravi smo. Bratski pozdravi! Alojzij Švagelj, Štanjel; Alojzij Marc, Planina, Vipava; Ant. Furlan, Gabrovica.

»Tri leta so minula« — piše des. Al. Darovec, doma v Prečni —, odkar sem odrinil v ogenj. V Galiciji sem bil v hudih bojih, a pozneje drugod še v hujih, kljub temu sem še vedno čil in zdrav. Na skoraj-

nje svidenje v domovini! Pozdravljajo še tudi: četovodja Vidmar, Litija; des. Vehovec Ivan, Žužemberk; poddes. Jerman Fr., Homec; Petrič Ant., Podpeč; inf. Skrobar Iv., Ig; Marolt Iv., Sv. Gregor; Prelesnik Fr., Kamnik; Jesih J., Črnomelj; škof Jak., Polhovgradec; Filak Jan., Gradec; Franko J., št. Jernej — vsi pri »cesarjevičevem« polku.

V tolažbo vsem, ki ne vedo za drage svojece. Po dolgi dobi 25 mesecev se je oglasil Janez Pazler, doma z Bleda, vaši Mlino. Odšel je bil na severno bojišče; kljub poizvedovanju se ni moglo dognati, kaj se je z njim zgodilo. Končno je pisal, da se nahaja v ruskem ujetništvu zdrav, kar je zelo razveselilo žalostne starše in sestre!

Pošta bo prinesla še marsikatero novo dopisnico slovenskih fantov in mož, ki jih domači pogrešajo, pa žive v ujetništvu. Te dni je pisal Karel Povše, posestnik iz Gorishevasi pri Mirnipecji; leto in dan ni bilo čuti o njem. Nahaja se v Jekaterinoslavski guberniji, Slavljanska ujezd, stacija Olčanskaja, Rusija.

Izgube Italijanov. V 11. soški bitki so Italijani — tako cenijo večaki — izgubili do 150.000 mož in 10.000 ujetnikov.

Žalostno obletnico so imeli Romuni 27. avgusta: minilo je eno leto, odkar so se dali zaslepiti od framasonskih hujskačev in od blestečih zlatnikov, da so se zapletli v svetovno vojsko. Ni minilo dolgo, ko so se kesali, kesali zlasti ob padcu Bukarešta. Sedaj tavajo po svetu brez doma in domovine, dočim so poprej mislili, da se bodo v kratkem po Budimpešti izprehajali.

Golobi pismože. V sedanjih obsoški bitki so se naši morali posluževati golobov, ki so z izbornim uspehom prenašali pošte, ker so italijanski, francoski in angleški dalekosežni topovi razrušili naše brzojavne napeljave. Več živalic je bilo tudi uničenih.

Stanje ujetnikov na Ruskem se je pod sedanjo vlado večinoma izdatno izboljšalo; tako je posneti iz pisem, ki prihajajo iz raznih delov širne Rusije. Uživajo večjo prostost, imajo boljšo hrano, živila so cenejša.

Razne novice.

Zapuščina pokojnega cesarja Franca Jožefa. Vsa svoja posestva na Štajerskem je zapustil Franc Jožef otrokom umorjenega prestolonaslednika Fr. Ferdinanda; posestva na Češkem in Moravskem ostanejo fidejkomisna, ostalo imetje dobi nadvojvodinja Marija Valerija.

Sedaj še orglje . . . O zvonovih, ki so jih pobrali v vojne namene, se širijo razne govorice: da so jih deloma dali baje ogrskim žid. tovarnarjem, ki bodo izdelovali iz njih galico ter bogateli. Nekje je bilo čitati, da je centrala za kovine samo pri tirolskih zvonovih zaslužila 24 milijonov K, in da je litino zvonov oddajala raznim tovarnam. Ker bi vse take in podobne govorice povzročale samo nevoljo in razburjenje, bi bilo prav, če bi se zadeva od merodajne strani pojasnila. Vprašanje je tembolj upravičeno, ker so zvonove tako nizko plačevali, da s tem denarjem niti približno takih zvonov ne bo moč napraviti. — Sedaj

pridejo orglje na vrsto. Ako je res skrajna sila in je nevarnost, da bi drugače domovina škodo trpela, je naše ljudstvo pripravljeno tudi na to, četudi občutno žrtev. Drugače bi se bilo pa vredno ozreti še na številne palače, vile, hotele in hiše bogatašev, kjer je še vse polno bakrenih, medenastih, cinastih posod, okrasilov in predmetov, ki služijo le očesu. Navadno denejo vse to pod naslov »starine« in »umetnine«, kar pa velikokrat ne odgovarja resnici. Carkevne orglje in piščali, v kolikor jih zadene rekvizicija, naj bi spadale med zadnje stvari, ki gredo na vojsko.

Z Dunaja je došlo pojasnilo, da orgelje ne bodo opustošili, marveč bodo cin pobrali le v toliko, kolikor bo za to postavljena komisija spoznala za potrebno; le-ta se bo ozirala na glasbeno-umetniško vrednost in praktično uporabnost orgelj.

Kakor lani. Dunajski listi pišejo, da je došlo pretekli teden na Dunaj veliko vagonov (do 100.000) krompirja, ki je bil gnil in za človeško hrano neraben. Kaj je krivo? Najbrž se je nezrelo in nepresušeno blago spravilo v skladišča, kjer je pritisnila gniloba.

120 oralov uničenega gozda. 20. avgusta je začelo goreti v gozdovih kneza Lichtensteina v Karpatih. Ogenj je pokončal 120 oralov lepega lesa.

Begunsko podpora bo dobil vsak begunec, ki ne more iz lastnih dohodkov preživljati sebe in svojcev. Vsak begunec bo dobil dnevno po 2 K za vsakega člana družine. Samostojni begunci, t. j. taki, ki ne živijo v družini s svojci, dobijo, ako so nesposobni, da bi si kaj pridobili, 8 K. — Begunci, ki so v državni oskrbi po barakah, ne dobe begunske podpore, tiče pa podpora družinam vpoklicancev. — Begunci bodo dobili tudi obleko in obutev, za kar se je zglašiti pri glavarstvu, oziroma mestnem magistratu. — V barakah se ne sme nikdo proti njegovi volji zadržavati; ako hoče iz barake, mora dokazati, da je dobil stanovanje in da nima občina, ne glavarstvo nobenega ugovora.

Promet po zraku. Ker so za sedanjo vojsko nagromadili izredno veliko zračnih letal, že ugibljejo, kako bi jih po vojski porabili za redni promet po zraku. Iz Pariza bi se prišlo po zraku v London v treh urah; voznja bi stala 125 frankov.

Rekvizicija sena na Češkem. List »Vecher« poroča, da so zahtevale oblasti na Češkem 16.000 vagonov sena in 8000 vagonov slame. Te zaloge bodo prepeljali preko meje na Nemško.

Kava na domačih tleh. Poročajo, da so v Sremu poizkusili s kavinimi nasadi in da se je poizkus obnesel. Zrnata kava, ki so jo pridelali v okolici Vukovarja, je bolj drobna, a lepo razvita; podobna je kavi, ki se je prodajala v prometu z imenom »Santos«. Tudi riž so sejali v južnem Sremu; pravijo, da je uspel.

Omejen promet po železnicah. Železniški minister namerava omejiti in ustaviti osebni promet zlasti na lokalnih in gospodarskih železnicah; tudi brzovlakov bo manj. Na ta način bi se prihranilo na mesec po 200.000 meterskih stotov premoaga. Zabavna in druga nepotrebna potovanja bodo onemogočili.

Bolezen. Marsikje tožijo, da se vri nadležna griža ki je deloma tudi smrtonovarna. V Budimpešti je prejšnj teden zbolelo 124 oseb vsled griže. To jih je umrlo. — V Mariboru imajo cele družine rdečo grižo; posebni vojaški oddelki razkužujejo stranišča.

Ni bilo modro. Nedavno so pogoreli trije kmetje v vasi Tric na Češkem. Zazgali so otroci, ki so se igrali z ognjem za nekim skednjem. Enemu izmed posestnikov je zgorelo, kakor je trdil, tudi 50.000 K denarja v gotovini. Ljudje so govorili, da je mož pobral denar iz hranilnic, da bi mu ne bilo treba vzeti vojnega posojila. Ko je bila hiša v ognju, so ognjegasci hoteli rešiti zaklad, a so po pomoti privlekli neko drugo tružico iz poslopja, pravo so pa notri pustili. Gospodarja je ta izguba tako potrla, da je hotel iz obupnosti v ogenj skočiti. Pozneje so v pepelu našli samo še kos raztopljenega zlata in srebra.

Dopisi.

Homec. Mirovna pobožnost. Na Mali Šmaren, 8. septembra t. l., ob pol treh popoldne bo na Homecu mirovna pobožnost, predvsem za begunce. Spored: 1. Ob pol treh govor v cerkvi, nato procesija z Najsvetejšim. 2. Po cerkvenem opravilu sestanelek beguncev in društveni dvorani.

Sv. Jošt nad Kranjem. Tretjo nedeljo v septembru (16. sept.) je remarski shod pri Sv. Joštu. Sv. maše bodo ob 6., 7. in 9. uri. Popoldne je cerkveni govor ob treh. — Spovedovali bodo presvetli knezoškof in drugi spovedniki.

Trbovlje. Na Lokah št. 48 (p. Trbovlje-I) stanuje vpokojeti rudar Anton Kunstelj. Njegov 11 let stari sin Janez je bil pred dvema mesecema poslan v bližnjo vas Gabersko s posodo po mleko in je imel 60 vinarjev denarja. Od tedaj ga ni bilo več nazaj. Hodi zelo slabo obtežen nekje okoli Kamnika. Kamor pride, naj se odda občinskemu varstvu in naj se takoj očetu naznani, da bo sam prišel ponj.

Mokronog. Poreljunkula na Zalostni gori pri Mokronogu se obhaja 16. septembra.

Sv. Križ pri Kostanjevci. Umrli je dne 30. avgusta 1917 eden najuglednejših in vplivnejših posestnikov pri Sv. Križu Janez Kerin, bivši večletni župan, oče župnika Martina Kerina.

Ko je bil zagospodaril kot ravno dorastli mladenič na mali kmetiji, je bilo v fari mnogo premožnejših in vplivnejših mož od njega, a kmalu je umrl daleč vse nadkrilil. Nadarjenost in neutrudna in preudarna marljivost je dvignila njegovo hišo in njegovo ime. Po končanem kmečkem, podjetniškem in občinskem delu je brlela luč še v pozno noč. »Kerinstric se čujejo«, so govorili pri sagedu spravljaje se spat. Zjutraj ob prvem svitu so pa že čuli njegov glas na dvorišču.

Z malim je začel. Da je dvignil kmetijo, je moral vzeti prvih 1000 K na posodo. Tudi žene ni imel bogate. Revno je vzel, a bogato na prelepih dušnih lastnostih. Tiha in neznana je bila znana Bogu in družini ter revežem.

Boga ni pozabil. Kdor je gledal njegovo naraščajočo veleposest, mlin in razna primerena podjetja in današnje lahkomiselne čase, bi komaj verjel, da kleči ta mož tudi delavne dni, če ni prišlo kaj posebnega vmes, pri sv. maši. Mnogo manj zaposlenih ni bilo nikoli v cerkvi take dni.

Ena najtežjih potez njegovega življenja je bila skrb za družino. Poskrbel je za časno in večno srečo svojih otrok. Najstarejši sin je duhovnik-župnik, najmlajša hči redovnica šolska sestra.

Marsikdo mu je zavidal premoženje, a da bi ga posmatal v trudu in skrbnosti takih je bilo bolj malo. — Svojo dušo je izdihnil med sinovo sv. mašo star 75 let.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Kam gre blago in živež? Že dalj časa opazujemo, da si hoče vsak kolikor možgno veliko blaga napraviti. Imajo še za dolgo obleke, vendar so v strahu, da bi nazadnje ne mogli več dobiti. Denar imajo, pa se skoro bojijo, da bi ga doma imeli, ker menijo, da je boljše imeti blago kakor denar. Reveži in tisti, ki niso tako boječi, kakor oni, pa še najpotrebnejšega blaga ne morejo dobiti, ker jim strahopetni vse poberejo. Isto je z živežem. Zalagajo se, kakor ne bi nikdar več kaj zrastle. Bogatini so pchušali ljudi. Ko je eden prodal za višjo ceno, gre to kakor ogenj okoli. »Če je za tako ceno-prodal, zakaj bi jaz manj dobil?« Marsikaterega se je lotil poseben strah in tako je zadrega vedno hušja. Ohranite mirno kri! Že tri leta nas strašijo krivi preroki in vendar smo še živ, čeprav je težav res veliko in jih še pomnožujejo neumestne naredbe.

Setev pšenice. Kmalu bo treba pšenico sejati. Skozi nekaj let bo imelo krušno žito gotovo visoko ceno. Nikar se bati, da nam bodo vse vzeli. Sejte letos veliko pšenice. Če imaš kaj pepela, potrosi ga. Če imaš gnojno jamo, napelješ na slabe njive lahko nekaj gnojnice. Če je bilo pa krompirju dobro pognojeno, ne boš rabil zdaj posebnega gnoja. — Letos se je na dobrih njivah posebno soršica sponesla. Je to čisto naravno. Rž in pšenica se izpopolnjujeta. Če ena opeša, pa druga popravi. Izčisti pšenico na bližnjem trierju. Dobiček bo prav znaten, ker bo potem manj plevela na njivi.

Lan in preja. Po prodajalnah je začelo primanjkovati obleke. Zlasti moškega blaga je zelo malo. Žensko modno blago ima pa take cene, da ga ne bo mogla vsaka kupiti. Zdaj se mašuje napačno gospodarstvo. Opustili so lan. In tisti, ki so ga še sejali, so predivo večinoma prodali. Kolovrati mater so prišli med staro nerabno šaro, mlade neveste pa že več kolovratov nimajo, ker presti ne znajo. Nekdaj je bil kolovrat s povescmom najlepši kras za bali neveste, ki je pričal, da hoče mlada gospodinja s ponižnim domačim delom postaviti podlago pravi družinski sreči. — Zdaj ni kolovratov, ni preje, ni štren, ni platna, dekleta pozimi raje čipkarijo, zato pa ni blaga za spodnjo obleko. Treba bo zopet s prejo začeti. Ni upanja, da bi se kmalu po vojski izboljšale razmere. Če imate predivo doma, naj se vse poprede. Saj je povsod še nekaj domačih tkalcev, ki napravijo prav dobro platno. Tako platno je kaj pripravno za poletno obleko. Nekateri prav s ponosom nosijo platnene hlače. Najtežje bo seveda mladim dekletom presti, če dosti ne znajo. Če so se navadile tolikim drugim težkim možkim delom, jim to pravo žensko delo ne bo napravilo posebnih težav.

Žito v Nemčiji. Na Nemškem je dovolila vlada do 15. avgusta za vsakih 100 kg žita doplačati 6 M. Ljudje so pripeljali take množine, da je povsod prostora zmanjkalo. Še pred vojsko ni bilo nikdar toliko žita do Vel. Šmarna na prodaj. Kmetje so se polakomnili onih 6 M. Ker naših kozolcev ne poznajo, so na gepelne na motorje precej

po žetvi mlatili. Seveda je žito še neposušeno in ga morajo prav dobro posušiti, da se jim v žitnicah ne pokvari. Ker so letos tudi tako žito jemali, so ga kmetje seveda radi oddali, čeprav so jim nekaj odtegnili, če je bilo žito le pre malo suho. Sicer so imeli na Nemškem letos strni prav veliko, le oves in jari ječmen sta se slabo obnesla. Čudno je torej, da hočejo po poročilu listov imeti iz Češke 16.000 vagonov sena in 8000 vagonov slame za Nemčijo. V bogati Češki bo manjkalo mleka za lastne otroke.

Nemški vladi delajo zdaj velike množine žita težke skrbi. Nekaj ga je oddala mlinom. Ti bodo že poskrbeli, da se blago ne pokvari. Kako pa vse ostalo posušiti, ko ni prostorov, ne orodja? Prosili so kmete, da bi žito doma sušili, seveda na stroške zavoda. Najbrž se bo nekaj žita zopet pokvarilo.

Štedenje s premogom. Vlada bi rada prihranila pri železnicah 20.000 vagonov premoga na mesec. Misli zelo skrajšati promet in omejiti posebno brzovlake. V nekaterih krajih bodo tudi tovornim vlakom priklopili vozove za ljudi. Kuriva bo zelo manjkalo v letošnji zimi. Kdor ga še nima, naj ga hitro preskrbi.

Dež je dobro namočil. Polje in travniki so si kar opomogli. Ajda, nad katero so popolnoma obupali, je začela delati lepo zrnje. Jesenske paše bo prav veliko. Trta se je že skoro sušila; zdaj se grozdje naglo polni in mehča.

Kdor bo hotel krompir za seme kupiti, se bo moral oglasiti pri žitnoprometnem zavodu.

Seno in vinske cene. Dne 28. avgusta je na Dunaju zborovala Centrala za varstvo kmetijskih interesov. Pri točki o k r m i l i h je dr. Lampe opisoval razmere na Kranjskem, ki so nastale po najnovejših revkizicijah; zraven je pa opozarjal na slabe posledice, ki izvirajo iz tega, da se v ožjem vojnem ozemlju uporablja pri vojaški dobavi sena § 27. zakona o vojnih dajatvah, v zaledju pa naredba o prometu s senom in slamo. Ker se vse dežele sklicujejo na sušo, se mora v vseh deželah enako postopati. Velika bitka ob Soči se bje za celo državo, zato naj vsi nosijo enaka bremena. Kranjska se mora takoj razbremeniti. Ker je promet s krmili v najožji zvezi z živinorejo, naj se tudi obstoječa centrala za krmila pri c. kr. uradu za prehrano razpusti in njene agende izroče poljedeljskemu ministrtvu, ki naj v zvezi s kmetijskimi organizacijami uredi promet s krmili po gospodarskih razmerah in potrebah. Poslanec G o s t i n č a r je podpiral ta izvajanja.

Nato so zborovali pod predsedstvom ministra Höferja zastopniki producentov in konsumentov, da se izrečejo o cenah letošnjega vina.

Dr. L a g i n j a je ugovarjal proti nizkim cenam, po katerih se je lanski pridelek rekviriral v Istri. S tem se je dežela težko oškodovala. Zahteva, da če se letos zopet zaseže istrski vinski pridelek, se naj plača ista cena, po kateri kupuje vojaštvo vino drugod.

Dr. L a m p e se je protivil maksimalnim cenam. Ako hoče vlada priti s kakšnimi cenami na dan, naj bodo enakomerne

za vse dežele, in sicer po sledečem načelu: Primerna cena se določi za navadno, zdravo, naravno vino; boljše kakovosti se plačajo višje, slabše primerno nižje. V katero vrsto vino spada, bodi pripuščeno svobodnemu dogovoru med kupovalcem in prodajalcem. Samo če se ta dva ne moreta zediniti, naj odloči razišodišče strokovnjakov. Na vsak način pa se mora prepričati, da bi naš pridelek imel neprimerno nižje cene od ogrskega, kar naj zlasti velja za vojaške dobave.

Zastopnik vojnega ministrtva se je izrekel za znižanje cen. Zastopnik armadnega poveljstva je napovedal, da se bo moralo za soško armado, ki je vsled pomanjkanja pitne vode posebno potrebna vina, dobaviti vino potom zaseženja. Obljubil je Istri boljše cene kakor lani. Kako daleč bo segla revkizicija vina in po katerih cenah, se še ni moglo določiti.

Zvečer se je vršil v teh zadevah ministrtski svet.

Sladkorja za vinovko (petijot) bo dobila letos naša dežela samo dva vagona, dasi so se poslanci potezali zanj. Dobe ga po malih količinah samo tisti vinogradniki, ki so pred vojsko napravo petijota prijavljali oblasti, kakor to predpisuje vinska postava. Pri razdelitvi se bo treba ozirati tudi na kraje, kjer je po vinogradnih toča tolkla. Prositi je treba potom županstva pri okrajnem glavarstvu.

Za kavo. Minister Höfer je dovolil 4000 vagonov ječmena tovarnam za sladno kavo. Dobičke bodo delali tovarnarji na račun vseh družin, ki bodo kupavale kavne nadomestke.

Za čebelarje. »Slovensko osrednje čebelarsko društvo v Ljubljani« je ravnokar dobilo obvestilo, da je ministrtvo dovolilo za jesensko in pomladno pitanje čebel za vso Avstrijo 125 vagonov navadnega (obdavčenega) sladkorja, ki se razdeli na vsa čebelarska društva. Kedaj se bo sladkor dobil in koliko ga bo navedeno društvo dobilo, se objavi pozneje. Neobdavčeni sladkor je ministrtvo začasno odklonilo.

Listek

Zvonarjeva hči.

(Povest. — Spisala E. Miller. — Priredil Fr. Steržaj.)

18. V šolskem času.

Deček je doraščal in ž njim vred je prihajalo zemeljsko blagostanje. Obrt se je vedno bolj večala. Sosednja lutrovska občina je naročila po pastorjevem posredovanju nov zvon proti nevihtam pri Henriku. Za njo so sledile še druge občine. Henrik je nosil doma glavo pokonci.

Mojster Rudnik ni imel veliko veselja nad to pridobitvijo. Neumevno se mu je zdelo, kako je mogel prej tako težiti za to častjo. Imeli so za življenje dovolj dohodkov brez »tega odplačila za dečkov krst«, kakor je sam imenoval zasmehovaje ta novi prirastek v obrti. Rad bi se bil odrekel

vseh lutrovskih zvonov, če bi bil vnuk katoliško krščen in hči veselejšega obraza.

Videl je, kako mu otrok hira, dela brez veselja ves dan, ki ga pričinja z objokanimi, zardelimi očmi. Bila je pač nežnejša v svojih občutkih, nego je mislil; mrtva mati je živela tudi v njeni krvi. Trpela je na domotožju po eni veri in eni molitvi. Noči starega moža so postajale nemirne, skrbi polne in tesne...

Ničesar se Henriku ni dalo očitati in ničesar Roziki. Nista se prepirala, ljubila, častila in spoštovala sta drug drugega. Odnehavala sta drug drugemu, kolikor jima je največ dopuščalo njihovo naziranje. A veselje v družini je bilo — ubito.

Temni oblak razdvojenosti jima je zastiral solnčne žarke, ki sta jih napravljala otroka.

»Da bo tako daleč prišlo med njima, si nisem mislil. To je gorje brez konca« je tarnal stari mož v svoji samotni sobici.

Njegov sin Jožef pa tega ni tako globoko občutil. Bil je še mlad in njegovega mišljenja še nista očistili in poglobili nesreča in izkušnja. Vesel je bil vsakega povečanja obrti še bolj za to, ker je bila njegova Ana življenja polna in vesela družica. Pol desetletja je možem izginulo v blagoslovljenem delu. Roziki je mnevalo počasnih korakov, pa zopet le prehitro je prihajala ura, ki ji je imela iztrgati ljubega temnokodratega dečka. Živela je skoraj v neki bolesteri udanosti do svojih otrok.

Božič, ki se je približeval, je podvojil delo pridnih materinih rok. Ko je v mraku spravljala otroka spat, jima je s pobožno ganjenostjo pripovedovala dogodke v Betlehemu. In zdelo se je, kakor bi prhutali angelci po temni sobi in prepevali: »Slava Bogu na višavi!« Verna otroška srca so se odpirala lučki, ki je prihajala iz nebes. Pobožno so se rokice sklenile in se stezale proti Detetu v jaslicah.

Mali Mirko se je prekrizal enako resno, kakor starejša sestra. Saj je videl, kako je prekrizavala mati njega in sestrico dan za dnem.

Očeta je delo zadrževalo, da ni prihajal k skupni otroški molitvi. Danes pa je šel iz livarne prej nego navadno med svoje drage. Mala, v betlehemsko zgodbo zatopljena družinica ni čutila njegovega prihoda.

Osupnjen je obstal. Pobožno ženino šepetanje, srečno veselo poslušanje otrok, njihove sklenjene ročice: — nebeško lepo je bilo to.

Neka bol ga je prešinila, domotožje po izgubljeni blaginji, po veri, ki je tako trdna in močna in se je tako vablivo prikupno razodevala, kakor sedaj, — ko je mati vcepljala to zlato kal v srca njegovih otrok. In misli so se mu podile po glavi, ko jo je opazoval: »Sedaj je vsa srečna! V tem trenutku nima nobene druge želje; njeno srce sedaj ne občuti valov, ki ločijo dečka od nje, objema ga prav tako gorko, kakor hčerko; naredila je most Kristusove ljubezni nad reko verske razdvojenosti.«

Zakaj ne more sam tako moliti z dečkom, zakaj ne more odkleniti svoje notranjosti in mu govoriti o veri tako kakor mati? Ali ima samo mati ta dragoceni dar, to veliko dobroto, da blagodejno izvršuje pri otroku nalogo duhovnice? Ali naj zato

otrok sledi materini veri? Sveto pismo povečuje vero očetov.

Pobožnost v tamni sobici se je oprijemala njegove duše. Mati je pričela na prejšnjem zvonka otročja glasova sta se pridružila: »Češćena Marija... zdaj in ob naši smrtni uri, Amen»

Sklenjene otročje ročice so se odpote, dvignila sta nežna prstka do čela in se znamenovala z znamenjem odrešenja. V očetu se je vzbudila zavest njegovega veropovedovanja. Njegov deček se je prekrizal! Kako more to trpeti, da se lutrski deček prekrizava? Prigojeni so mu bili predodki, nasprotni zdravi pameti, češ, da se onečaščuje in zasmehuje znamenje križa vselej, kadar se katoličan z njim zaznamuje. V tem trenutku je pozabil, da je njegova duša v stiski vselej iskala pomoči pri križu, znamenju pomoči in odrešenja. Videl je sedaj le »katoliško malikovanje«, kakor so mu ubijali že izza mladih let v glavo in neka mrznja se mu je začela dvigati v srcu.

Hitro je stopil naprej. Ni pazil na vrisajoča, veselo nasproti mu hiteča otroka in ni slišal veselega vsklika:

»Oče! Oče!»

Poln notranjega, prirojenega prepričanja je dejal vsled njegovega naglega prihoda preplašeni ženi: »Rozika, to je preveč! Ni treba, da bi se deček pokrizaval. Nič ne nasprotujem tvoji vzgoji; — toda to je preveč. Potegniti se moram za svojo pravico. Deček je lutrsko krščen.»

Visoko zravnane je stal pred svojo ženo. Resno in odločno je bilo njegovo obličje, ko je potegnil dečka za roko k sebi. (Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Junak o junaku.

Bojišče, 17. 8. 1917.

Cenjeni! Naznanjam Vam, da se nahajam prav tam, kjer je pokopan Vaš sin Ludovik (Mihelič. Op. ur.). Vsak dan grem mimo njegovega groba. Kako mi se mi stori vselej pri srcu, saj je bil kot vojak moj najboljši tovariš, obenem pa tudi moj najboljši prijatelj. Moštvo in častniki cele stotnije so ga ljubili. Vsakemu je bil mil. Boril se je pogumno, zato je odlikovan z veliko srebrno hrabrostno svetinjo, ki jo boste dobili domov. Odločeno mu ni bilo, da bi jo nosil on sam na svojih junaških prsih.

Smrt njegova je bila hitra. Dobil je drobec granate v desno stran prsi in enega v roko. Gotovo se sedaj raduje nad zvezdami in prosi Boga za Vas in za nas.

Pokopan je 50 metrov za bojno črto, toda žalibog ne sam, ampak še trije drugi v enem grobu, ki ga krasí križ. Po vojski ga bom šel lahko pokazati. Če želite še kaj izvedeti, pa pišite, na kar Vam bom rad odgovoril.

Oprostite slabi pisavi, zakaj pišem še nekoliko bolehen na koščeni mizi; sveti mi pa mala svečica.

Izrekam še enkrat svoje globoko sožalje.

Pozdravljam! Oražem Marko iz Dolnjevasi, c. kr. gorski strelec.

Še vedno dobre volje.

Bojišče, 20. 8. 1917.

Dragi starši! Na straži pred sovražnikom stojim in svinčnik v roki držim; Vam pismo hočem poslati in pozdraviti dom svoj zlati. »Preljubo doma, kdor ga ima,« ta pregovor mi je šele zdaj popolnoma umljiv. Prehodil sem že veliko sveta, a najljubši mi je še rojstni kraj.

Kako kaj doma? Ali ste že poželi? ... Tukaj nam je potolkla železna toča. Morali smo kositi, zdaj pa že dolgo mlatimo prazno slamo. Tudi štruklje imamo večkrat na dan, ali žalibog so pretrdi in črni, pač pa vroči; pošilja nam jih zastoj naš sosed, pa zaradi tega nismo še nič prijatelji z njim. Včasih se celo malo zgrabimo z lahonskim tihotapcem, a brez strahu, da bi nas orožniki prijeli in peljali v temnico.

Pozdravim vse skupaj. Fr. Bartelj.

Padiemu junaku Fr. Velkavrh.*

Ali naj te le blagrujem,
ali naj te objokujem?
ljubljeni prijatelj moj;
ko v mladosti zorni svoji
pal junak si v vročem boji.
Naj-li plakam za teboj?

Za teboj ne bom več plakal,
saj si srečo že učakal:
Bog plačilo Ti je dal.
V grob si v tuji zemlji legel,
večno krono si dosegel;
— vse trpljenje si prestal.

Venec spletel bi iz rož,
s samih snežnobelih lilij,
in dehteči cveti vmes
lipe bi se krog vrstili.

In ta venec bi na grob
z žalim srcem ti položil,
da bi jasno vsakomur
tvoje čednosti razložil.

Bele lilije mladost
tvojo zgledno bi znanile;
bi znanile, da med se
spet so enega dobile.

Cveti lipe naj ljubav
do domovja bi znanili;
združeval si hrabrost z njo
vselej, o prijatelj mili.

Bodi lahka zemijica
ti na bojnih tleh — v tujini!
Kličem ti: Na svidenje
tam v nebeški domovini!

Mohor Jožef,
invalid.

* Fr. Velkavrh je bil dijak ljubljanske realke, doma v Mostah pri Ljubljani. Kot vojak je bil telefonist pri ces. gorskem polku štev. 2. Odlikovan je bil z malo in veliko srebrno svetinjo. Padel je 19. avgusta v 11. soški bitki. Od mine zadet je bil mrtev v par trenutkih. Mladenič je bil zelo plemenitega srca in značaja.

Tedenska pratika.

Petek, 7. septembra: Sv. Regina, dev. in muč. († 251.) — Sv. Anastazij, muč. v Dalmaciji.

Sobota, 8. septembra: Rojstvo Marije Device ali Mala Gospojnica. — Sv. Timotej. — Sv. Hadrijan in 23 tovarišev.

Nedelja, 9. septembra (15. pobink.). Evangelij: Jezus obudi mladeniča v Najmu. — Sv. Gorgonij, muč.

Ponedeljek, 10. septembra: Sv. Nikolaj Tolentinski, spozn. († 1308.)

Torek, 11. septembra: Sv. Prot in Hijacint, muč.

Sreda, 12. septembra: Spomin Imena Marijinega. — Sv. Gvidon, spozn., patron cerkvenikov. († 1012.) — Sv. Peter Klaver. († 1654.) Njemu na čast je ustanovljena družba, ki skrbi za misijone v Afriki.

Četrtek, 13. septembra: Sv. Virgil, muč. — Sv. Amatus (Miloš). — Sv. Tobija.

Solnce vznaja ob 5. uri 30 min., zahaja ob 6. uri 24 min.

Luna: Zadnji krajec 8. sept. ob 8. uri 5 min. jutraj.

Ime Marijino.

»Marija« — ime nebeske Matere ima več pomenov: 1. Razsvetljena, Razsvetljevalka. Obsenčena po Sv. Duhu in razsvetljena kot mati Jezusova, ki je solnce pravičnosti, je postala Marija s svojim zgledom, s svojimi vrlinami in čednostmi za vso Cerkev svetla luč. — Marija pomeni 2. Grenko morje, vsled velikih bridkosti, ki jih je prestala zlasti ob trpljenju in smrti Jezusovi. 3. Morska zvezda. Marija se blišči kot najčistejša zvezda na nebu sv. Cerkev; v Jezusu, ki mu je mati, se pa leskeče še čudoviteje nad morskimi valovi tega življenja. 4. Gospa. Marija je najsvetejša med ženami, je ogledalo vseh čednosti, ki naj dičijo vsako gospo. Marija je naša Gospa, se nam je darovala z vso ljubeznijo, zato jo kličemo »naša ljuba Gospa«. 5. »Gospodovalka«. Da, Marija je kraljica nebes in zemlje.

L. 1683. so oblegali Turki mesto Dunaj. Sila je bila skrajna; ljudstvo je klicalo k Mariji — in pomoč je prišla. Poljski junak Sobiesky je prišel s četo bojevnikov na pomoč. Dne 12. sept. je bil pri sv. maši, pri kateri je sam strekel in prejel sv. obhajilo. Nato je jezdit na čelu svojih mož v boj ter jih navdruševal: »Krenko naprej pod varstvom Marijinim! Marija bodi naše geslo in bojni klic!« Sobiesky si je priboril častno zmago. V zahvalo za to je ukazal papež Inocencij XI., naj se v nedeljo po prazniku rojstva Marijinega (sedaj 12. septembra) praznuje spomin »Imena Marijinega«.

Iveri.

Če hočeš, da bo kdo dolgo nate mislil, posodi mu kaj denarja.

Za splošni blagor je pouk gospodinjstva veliko več vreden, kot večina drugih vednosti, ki jih danes vtepaajo mladini po dekliških šolah.

To in ono.

Pozdravi. Mnogo srčnih pozdravov iz 11. soške bitke pošiljamo slovenski fantje vsem prijateljem, znancem in bralcem »Domoljubca«: J. Judež, Fr. Zabkar, A. Kirin, Al. Ogilar, vsi iz krškega okraja; Fr. Bonc z Goriskega; Ant. Slapšak, od Mokronoga; Ant. Gaber, Škofja Loka; Fr. Ogrin, Vrhnika; Fr. Vodopivec, Ajdovščina; M. Kotnik, Ljubljana vsi pri oddelku strojnih pušk. — Iskreno pozdravljata vse domače, pa tudi bralce »Domoljuba« letalec Josip Kohar in črnovojnik J. Lemut. — Najlepše pozdrave vsem bratom sobojevnikom na jugu pošiljajo slovenski dragonci: Des. Jož. Pangerčič iz Mengša; Fr. Cenc, stražmojster iz Kamnika, Lovrenc Zdurnik, Budja Ivan, Turner Maks. — **Na laškem grču:** »Dragi Domoljub! Neštetokrat te dan za dnem kličejo tako. Ta klic je res tvoja last, to sem že prej vedel, zlasti pa zdaj v vojski. Sinoči si v vojsko primarsiral in sicer na prav važno površje. Ko se je zleknil Talijan, so tudi naši topovi primerno odgovorjali, mi pa smo segli po tebi — Domoljub. Pozdravi! Zdaj gremo proč od tu. Inf. Koncilija Ivan.« — Pozdrave pošiljajo »ce s a r j e v i č e v i a« borilci: K. Sustersič, Iv. Rigler (L. Gregor), M. Winter, Jožef Levstek, Fr. Zadnik, Fr. Bernik, Fr. Tropper, Leop. Rovtar, Fr. Mrva. Na dopisnici je s svinčnikom narisana prizor, ki kaže, zakaj so se Lahi »prosto-voljno« iz prvih jarkov umaknili. (Naše granate so jim vse razbile.)

svetih reči norčevali, kakor se to večkrat sliši med napoli ali malo izobraženimi ljudmi. Eden izmed njih se je ponašal, da se ne boji ne hudiča, ne Boga. »Hudiča se ne bojim, ker nobena ni, Boga pa ne, ker me pri miru pušča tako se je šalil predrzni širokoustnež. Navzoči so se mu posmehovali. V kotu je sedel tudi bolj postaren mož resnega obraza, ki se je zgražal nad tem govorjenjem. Nekdo izmed mladeničev ga hoče še dražiti, češ, »prijatelj, kaj se pa bojite?« Mož odgovori: »Boga se bojim in vseh, ki se Boga ne boje.«

V slovo

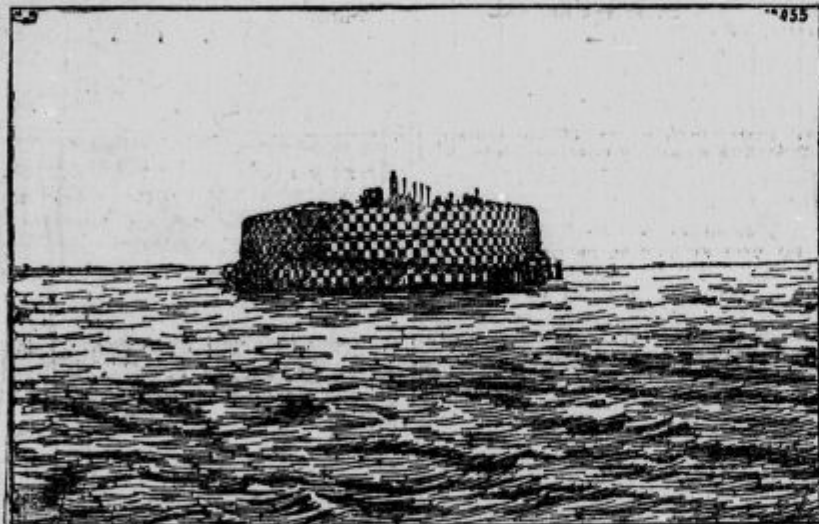
Ivanu Ladiha iz Trebnjave, umrlemu v ruskem ujetništvu.

Ko od sveta si se poslavljaj,
ko že si v zadnjih zdihih bil,
molitve nihče ni opravljal;
ni trupla nihče ti kropil.

Zdaj v tujem kraju boš počival,
za dom si ves se žrtvoval;
ne boš v domači zemlji snival,
četudi vse si zanjo dal.

Mi te ne bomo pozabili,
dasi te v naši sredi ni;
Boga gorko bomo prosili,
da snidemo se slednje dni.

M. Z.

Velikanski oklopni stolp v morju pred Portsmouthom.

Junakova rožica. Naš slikar Emil Povšič (pri 30,5 cm možnarjih) je obogatil »Domoljubovo« vojno razstavo z novo razglednico. Nariisal je junaka, ki je obležal mrtev na bojišču, zraven pa mu je zložil to-le pesmico:

Počil je na jugu strel,
zvrnil se junak je ozrla.
Gorka kri je tja pojila,
z nje pa rožica lepa vzkliha.

Pa je nežni cvet odprla,
proti nebu se ozrla.
V čašo solze so kapljale,
solze vroče, solze male.

Cvetna čaša polna bila,
milo cvetka je prosila:
»Ne plakajte, ne žalujte,
sami sebe pomilujte!...«

Pristavek g. risarja: Predragi »Domoljub! Zahvaljujoč se ti za priobčeno pesmico »Zaromet«, ki je zbudila pri čitateljih mnogo smeha, se ti drzno vnovič poslati drobno pesemco s prošnjo, da ji dovoliš skromen kolček.

Bodi mi pozdravljen kakor tudi vsi čitatelji od zdravega **Povšiča.**

Krepak odgovor. V nekem poštnem vozu se je vozilo več mladih fantov, ki so se celo iz

Patroni ali zaščitniki rokodelcev in dragih stanov. Velikokrat so razne delavske, rokodelske, obrtniške zveze v zadregi, če bi jih vprašali, kdo je njih patron. Ker si po večjih krajih omisljajo rokodelske organizacije svoje zastave, hočejo imeti na njih svoje zaščitnike; zato bo ustrezno, če naštejemo imena glavnih rokodelskih zaščitnikov. V stolnici mesta Kolina na Nemškem se nahajajo tudi njih podobe. Patron poljedelcev Sv. Izidor; lovcev: sv. Hubert; kovačev in ključavnice: sv. Lenart; gostilničarjev: sv. Marta; uslužbencev in uslužbenk: sv. Zita, sv. Onegin; učiteljev: sv. Kasijan; učiteljic: sv. Uršula; platnarjev: sv. Veronika; krovcov: sv. Vincencij Fererij; podobarjev, slikarjev: sv. Luka; težakov: sv. Krištof; knjigovezov: sv. Ludovik (francoski kralj); lončarjev: sv. Goar; vinskičarjev: sv. Vrban; voznikov: sv. Medard; vrtnarjev: sv. Doroteja; skafarjev: sv. Vendelin; brodarjev, mornarjev in lekarnarjev: sv. Nikolaj; pivovarjev: Sv. Peter Milanski; tkalcev: sv. Sever; gospodinj in šivilj: sv. Ana; rudokopov, topničarjev in stavbnikov: sv. Barbara; glasbenikov in pevcev: sv. Cecilija; mornarjev: sv. Klemen (papež); trgovcev: sv. Frumencij; glavnjarjev in lasničarjev: sv. Marija Magdalena; pekov: Elizabeta Turinška; strojarjev: sv. Erazem; črevljarjev: sv. Krispin; pletarjev, krtačarjev: sv. Anton Puščavnik; dimnikar-

jev: sv. Florijan; izdelovalcev orožja: sv. Mavricij; zidarjev: sv. Rajnold; tlakarjev: sv. Rok; bogoslovcev: sv. Albert Mag.; pravnikov (juristov): sv. Ivo; zdravnikov: sv. Pantaleon; modroslovcev: sv. Katarina; vojakov: sv. Jurij; tesarjev: sv. Jožef; krojačev: sv. Janez Krstitelj in sv. Martin; urarjev: sv. Peter; preprogarjev: sv. Pavel; ribičev: sv. Elifij; usnjarjev: sv. Servacij; kamnosekov: sv. Stefan.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Najnovejše.

Nemci v Rigi. Hindenburg je zasedel s svojimi četami rusko pristanišče, trdnjavo Rigo, ki je sedež livonijske gubernije. Mesto je pred vojsko imelo 400.000 prebivalcev in je za Petrogradom najvažnejše trgovsko mesto Rusije. Petrograd izpraznujejo.

Za razvedrilo.

Zamišljen vseučiliški profesor dobi sporočilo o veselem dogodku v hiši njegove omožene hčerke. Mož sprejme pisemce sicer z zadovoljstvom vendar se pa kmalu razburi: »Zakaj ne zapišejo, je-li deček ali deklica, da bi vsaj vedel, če sem stari oče, ali stara mama!«

Zastavica. V šoli pravi učitelj otrokom: »Kdor mi da zastavico, da bi je ne mogel ugeniti, dobi krono.« — Čez nekoliko časa se dvigne prebrisan fantič: »Prosim, gospod učitelj, kakšen razloček je med menoj in nemškimi prestolonaslednikom?« Učitelj pove več rešitev, a deček ni zadovoljen, marveč se pogumno kot zmagovalc odreže: »Nič razločka ni, kajti nemški princ čaka na krono, jaz pa tudi.«

V šoli. Šolski nadzornik vpraša nekje na Nemškem: »Kdo pa je bil Job?« — Francek: »Poštar.« — Nadzornik: »Kje si pa to slišal?« — Francek: »Gospod učitelj je včeraj rekel: Pravkar sem dobil Jobovo pošto, da pride jutri g. nadzornik. Glejte, da boste prišli čedno oblečeni v šolo.« (Ako namreč kdo izve za kaj neprijetnega, imenuje to Jobovo pošto, — ker so tudi svetopisemskemu Jobu razni seli domašali ob poskušnji božji samo žalostne novice o nesrečah.)

Vprašanja in odgovori.

Prej vojak — zdaj v rudniku. Če je bil oče, ki je rudar, vpoklican, je njegova družina dobivala vzdrževalnino. Če ga vojaška oblast prideli potem rudniku, v katerem mora delati in dobiva plačo, potem odpade vzdrževalnina, razen če bi dobival v primeri z zaslužkom pred vojsko sedaj tako malo plačo, da bi sebe in svoje družine ne mogel preživljati.

Zgodi se lahko, da ubogi rudar, ki je kot vojak prideljen od vojaške oblasti rudniku, kjer vsled vojaške oblasti mora delati, veliko manj zasluži, kakor bi njegova družina dobivala na vzdrževalnici, če bi ga vojaška oblast ne poslala v rudnik. Z ozirom na take razmere ravna okrajne komisije različno: komisija za preživljanje v Litiji ne priznava vzdrževalnine; nekatere (n. pr. v Kamniku) zavzemajo drugo stališče in priznavajo vzdrževalnico. — Dr. J. Dermastia, deželni svetnik.

A. T. — Podraga. Skušajte naslov prav točno in razločno zapisati; ako ne morete sami, naprosite domačega g. župnika. Vsebina bodi karmoč kratka in jasna, ker vse preberejo pri nas in na Ruskem, preden pride na pravo mesto. Poskrbite si tudi naslov z ruskimi trkami.

L. V. P. M. Vložite pri komisiji Vašega glavarstva prošnjo s svedočo, da je omenjeni vojak otrokovo oče. Ne vemo pa, če bo potrdilo njegove sestre zadostovalo.

L. B. — narednik v J. Več ali manj priporočljivi bi bili naslednji listi: Tednik »Dan«, Split v Dalmaciji; »Novine«, Kaptol 27, Zagreb; »Hrvatski dnevnik« — Sarajevo; »Prava crvena Hrvatska« v Dubrovniku; »Hrvatska kruna« v Zadru; »Kriješ« v Zagrebu; morda tudi »Hrvatska prosvjeta« v Zagrebu.

M. K. — Mleševo. Vaš državni poslanec je g. Hladnik Janez, župnik na Trebelnem.

K. F. Strmica. Poskusite v malem. Doslej je ni znano, da bi buče kisali kot repo in prijavljali za človeško hrano. Vsekako bi bilo treba notranjčino in kar je prav mehkega dobro odstraniti. Vmes bi kazalo vložiti razrezane dele kutina.

M. M. Brege. V določilih za častnike o podpori materam — ni govora. Nekdo je zagotavljal, da se po novi postavi tudi tem nekaj dovoljuje.

K. S. — Zagreb. Za službo se je treba zgledati pri vojaški upravi v Ljubljani. Naslov: C. k. vojaška zbiralna postaja (Personal-sammelstation) v Ljubljani, Kolodvorska ul., hotel »Ilirijac«. V prošnji se mora označiti, ali boste služili kot bolniška strežnica, pri pisarniških, kuhinjskih, krojaških ali snažilnih delih. Prošnji, ki mora biti kolekovana, se pridene zadnje šolsko spričalo, usposobljenostno ali službeno spričalo, zdravniško mnenje glede telesne sposobnosti in нравstveno spričalo politične oblasti.

SKRIVALNICA.

»No, ta se je pa slabo skrila, da bomba bi je ne zdrobila.« — poročes, ako zaslediti boš mogel gospico. — Dve kiti klobuček s perjem ti izda, da deklica se skrít je šla. Drevo razbito, grad načet ti priča vojaka divje spet.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 29. avgusta: 54, 88, 57, 67, 26.
Linc, 1. septembra: 33, 73, 30, 88, 27.

ZOPETNI NAKUP KOVIN V VOJNE NAMENE.

Glasom naredbe c. kr. ministrstva za deželno brambo z dne 25. junija 1917 se je od dne 23. 9. 1915 obstoječa dolžnost oddaje predmetov iz

bakra, bakrenih zlitin, niklja in aluminija

raztegnila do preklica nadalje. Vojna uprava s to naredbo iznova poziva avstrijsko prebivalstvo, naj podkrepi obrambno silo države s tem, da naglo odda kovine, ki so potrebne za izdelovanje streljiva. V zaupanju na dokazano patriotsko mišljenje se poziva najprej k

prostovoljni oddaji

zaplenjenih predmetov.

Da se prebivalstvu olajša prostoročna prodaja dobavi zapadlih predmetov, je ustanovila akcijska družba kovinska centrala skupno z zvezo avstrijskih železninarskih trgovcev enako kot v letih 1915/16 v mnogih krajih Avstrije nakupovalnice vojnih kovin, katerih naslove bodo objavili časopisi.

Nakup se vrši zopet proti plačilu v gotovini na podlagi uradno določenih cenikov, ki morajo v trgovinah biti nabiti na vidnem kraju. O kakovosti predmetov, ki se morajo oddati, bodo dali potrebna pojasnila posebni letaki, ki se bodo dobivali brezplačno pri občinskih uradih in nakupovalnicah, vrhutega bodo njihovo vsebino objavili tudi časopisi.

Prosti nakup bo dovoljen zopet le v omejeni dobi, po preteku iste se pa prično zopet uradne rekvizicije. Pri teh rekvizicijah se izpita odpadli znesek šelo pozneje in se zaračunajo oddani predmeti po nižjih določenih cenah. V lastno korist občinstva je tedaj, da takoj porabi priliko prostovoljne oddaje.

Nakupovalnice so do preklica pooblašcene, da smeje kupiti tudi drugo kovinasto hišno orodje po oblastveno določenih cenah. S tem je dana zadnja prilika, da se prostoročno prodajo ti predmeti. Te prilike naj bi se poslužil vsak tem hitreje, ker se že sestavljajo komisije, ki bodo pozvale na strog odgovor zapoznele oddajalce.

Zaznamek nakupovalnic vojnih kovin

se nahaja med oglasi stran 431.

† **Martin Kerin**, župnik, naznanja v svojem in v imenu svoje mame, bratov, sester ter vseh ostalih sorodnikov vsem prijateljem in znancem prežalostno vest, da je njihov iskreno ljubljani oče, stari oče in stric

Janez Kerin

posestnik

danes ob 8. uri v 76. letu starosti previden s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega ranjkega se bo vršil v soboto, dne 1. septembra ob 9. uri dopoldne. — Priporoča se v pobožen spomin in molitev.

V Sv. Križu pri Kostanjevici, dne 30. avgusta 1917.

Prežalostni ostali.

Izšla je in se dobiva skoro po vseh trgovinah

Družinska Pratika

za leto 1918

s podobo sv. Družine.

Cena izvodu 40 vin.

Segajte po nji in zahtevajte jo povsod!

Kupi se večja trgovska hiša

le prvovrsten prostor ob železnici; promet v miru K 60.000 in več, s primernim posestvom vred. Ponudbe na upravo tega lista pod 2157.

Vajenec od 13 do 14 let star se sprejme v sedlarsko obrt pri Fran Wisjan-u, izdelovalec vozov, Kolodvorska ulica 25. Ljubljana.

U 287/17-6

V imenu Njegovoga Veličanstva cesarja!

Anton Flere, rojen 15. 12. 1859 na Perovem, pristojen v Kamniku, kat. oženjen, posestnik in vrtnar iz Kamnika Sutna št. 90 je kriv, da je sredi meseca jutija 1917 zahteval v svoji obrti v Kamniku za kg fižola v stročju, ki ga je preje plačal po 1 K 80 h, znesek po 4 K 20 h, da je tedaj izkoristil izredne razmere, povzročene po vojnem stanju, ko je zahteval za neobhodno potrebno stvar očitno čezmerno ceno, zakrivil je s tem prestopke navijanja cen po § 20 točka 1 ces. ukaza z dne 24. 3. 1917 št. 151 urž. zak. in se obsodi po tem zakonitem mestu z uporabo § 260 b k. z. na 1 teden zapore, poostrenega z dvema tridma ležiščema, dalje 500 K globe, v slučaju nezterljivosti v nadaljne 3 tedne zapore, končno po § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kaz. postopanja.

Obenem se izreče v smislu § 45 nav. ces. ukaza, da se glava sodbe objavi enkrat v ljubljanskem tedniku »Domoljubu« na stroške obtoženca.

C. kr. okrajno sodišče v Kamniku, odd. III., dne 2. avgusta 1917.

Le 2K 15h

stane pri nas najmanjši fot. aparat »Omega«, vel. slike 4x4 kompl. z malo opremo k. natanč. naved. za začetnike. Kamera za učenje, za plošč in filme, posebno primerna za začetnike, vedno pripravlj., solidno delo, zapore za daljše in momentno posnetke, ostar akromat, objektiv, temna plošča in vse potrebno

kompl. v kart. s kovin. kaseto in navodilom vel. 4 1/2 x 6 K 22-60, vel. 6 x 9 K 31-20. Zaklopna omara za vojaštvo, za ploščin filme, žepna oblika vel. 4 1/2 x 6 K 43-20; vel. 6 x 9 K 50-40. »Brožna kamera« kompl. z malo opremo in i porabno navodilo le K 33-60. Dober stranski zasluzek, ker so slike gotove v 1 minuti. Poklija po povzetju, Poština 1 K. Export »Perfekt«, Dunaj VII. Neustitg. 137/162. Najboljši izvor, cenik zastoj. 1181

Edino dobri in solidni stroji so samci „Gritzner“ in „Afrana“
Prednosti: krogljičen tek, biserni ubod (Perlstich), Pouk o vezanju in krpanju brezplačno v hiši.
Edina tovar, zaloga šivalnih strojev
Josip Peteline
Ljubljana
blizu franc. mostu, 3. hiša za vođo.
10 letna garancija.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaskimi Lorelej-kimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo znašla same. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških krepko pospejuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blešk in polnost, in jih varuje pred prezgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Lončiči po K 6.—, K 10.— in K 15.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vse naročila.

Ana Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt II.

Suhe gobe,

crno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakor tudi vse vrste pridelkov kupuje **SEVER & URBANIČ**, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Sijajno bodočnost

maso turške in nove srečke avstrijskega Rdečega križa vsled njihove vedno zvišujoče se denarne vrednosti vsaka srečka zadene! Glavna dobivka znanstvena čez

1,000.000 kron!

Natančno pojasnilo s igralnim načrtom razposlila brezplačno: S. eckovno zastopstvo 12, Ljubljana.

KUPIM

bukovo oglje od enega vagona kg 10.000
bukova drva od 5 sežnjav (20 metrov) naprej.
Plačilo naprej ali povzetje. Prosim ponudbe.
JAKOB TAUCER, trgovec z ogljem in drvni, TRST.

GOBE

lepo posušene kupujem v vsaki množini po največji inveni ceni. V prvi vrsti jurčkov, potem lesičke, turke, medvedove tačke sploh vse vrste gob posušeni, ki jih uporabljajo kot kulinarske pripravke in ponudim brezplačno Rudolf Štirovačnik, eksport gob v Konjicah, Štaj.

Agitirajte za Domoljuba!

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih plic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848 40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

100 litrov zdrave domače pijače osvetočujoče, dobre in zelo gasoče si lahko vsak sam priredi s malimi stroški. V zalogi so snovi za: aranas, jabolenik, grenadine, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomerančnik, dišeča jerala, vijoljavec, škanti so po mero. In domača pijača se lahko pije polna hladna lezim tudi vroča namesto rusa ali žganja. Snovi natančno navodiloma stanejo K 12.— fran. po povzetju **JAN GROGLICH** drožerija pri angelu, BRNO 641 Morava.

Dijamanti za rezanje stekla za steklarje in domačo rabo.

Dijamante za steklarje morem dobaviti sedaj le: št. 4 po K 11-70, in št. 5 1/2 po K 16.—, kar je dovolj prekanjen in se more surovo bitje dobiti le težko in po visokih cenah. Povzeto 85 vinar, več. Za racino in sodilno blego imam **JAN GROGLICH**, drožerija pri angelu, BRNO 641 Morava.

800 kron v blatu. Če ne odstrani krema **Groglach** z zdravim spajajočim praškom vse solnčne pege, maroge, solnčne opokline, ogrce, obrazno rdečico itd. in ne obrani kožo mladostne svojo in nežno, Gema K 8-65 s postumno vred. 3 porcije stanejo K 17.—, 6 porcij K 32-50. Vse brez kakih dodatnih stroškov. Naslov za naročila

JAN GROGLICH, drožerija pri angelu, Brno 641, Morava.

Framydol je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brado za trajno tempo pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2-70.

Rydyol je rožnata voda. In živo pordeči ulica lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2-45. Povzeto 85 vinar, več. Naslov za naročila!

JAN GROGLICH, drožerija pri angelu, Brno 641, Morava.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blego, mobilije, poljske orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, šita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanje na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti neugodam, vseobsežna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odhod kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1912 K 673.35-17, so poskočile koncem l. 1913 na K 735.147-17.

Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel zaklad. Ponudbe in pojasnila čaje ravnanstvo glavnice poverjeničtvo v Celju in na Froschu, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cena primerno, hitra odjava in takojšnje izplačilo.

1460

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Šriporočamo

kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovincem!

Nakup kovin za vojno

potom

akcijske družbe kovinska centrala DUNAJ VII., Mariehilferstrasse 70.

Z naredbo z dne 25 junija 1917, drž. zak. št. 271 se je odredila dolžnost oddaje ostalih kovinskih predmetov. Predmeti se smejo do preklica prosto prodajati proti plačilu v gotovini nakupovalnicam vojnih kovin, ki spadajo pod akcijsko družbo kovinska centrala na Dunaju. — Prosta oddaja nudi prednost, da se blago takoj plača v gotovini in po višji ceni.

**Kdor naglo odda, preskrbi našo armado
s streljivom in nas pripelje bližje miru!**

Zaznamek nakupovalnic kovin za vojno:

v področju mesta Ljubljana:

Štefan Nagy, Schneider & Verovšek, Fran Slupica, A. Sušnik.

Nakupovalnice na Kranjskem:

Škofja Loka: **Anton Kašman,**
Kranj: **Fran Berjak,**

Radoljica: **L. Fürsager,**
Kamnik: **Anton Stergar,**
Vipava: **Jos. Petrovič.**

Ribnica: **Fran Pirker,**
Črnomelj: **Janko Pihlak,**

Nadaljne nakupovalnice se še naznanijo.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojstrsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče **zamenjam!**

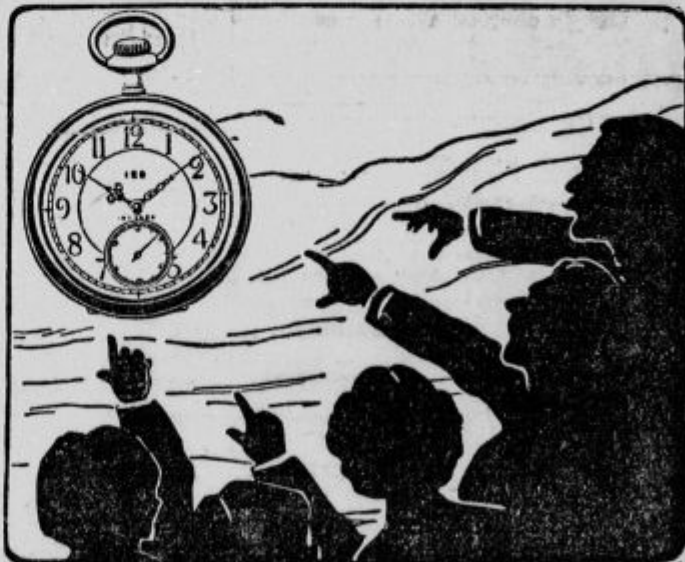
Velika izbira ur, verižic,
prstanov, lepoticja, daril
td. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-
stoj in poštine prosto.

Št. 99410 kovinasta anker Roskopf ura	K 12'40
» 99449 Roskopf ura, grav. močna, 2 pokrova	K 16'80
» 99600 Radijska žepna ura ponoči sveteča	K 16'20
» 99865 kovinasta verižica K 1'60	
» 99645 Uhani amer. double zlato	K 3'40
» 99022 Srebrni rožni venec K 9'50	

Lasna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lasna protokolirana tovarna ur v Švicl.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Dobri brivski in lasestrižni aparati

1. a britev iz srebrne, cikel K 350, 4, 5 varnostni brivski aparati, posila K 3, 2 za "Perfekti" s 6 rezili K 16, 20 dvorez, res. rezila tucat K 5, 6. In lesestrižna. K 11 12

Zamena dovolj cen ali denar nazaj, pošilja popovzetju ali predplačilo c. in kr. dvorni založ. **JAN KONRAD**, izvoznik tvrdja Brūk št. 17. I, Češko. 112

8 vinarjev

(za 1 dopis.) Vas stane glavni cenin, ki se dopoljuje na zahtevo brezplačno.

Prva tovarna ur

Jan Konrad

c. in kr. over. zak. št. 1564 (Češka.)

Nikl ali jekl. ure na sidro K 6-, 7-, 8-. Vojno-spomin. nikla, ali jekl. ure K 11-, 12-. Armadne radij. ure iz niklja ali jekla K 12. Masiv. srebrne Roskopf remont. ure s sidr. K 19-, 20-. Italike atenske ure v vojni izbiri po nizkih cenah. 3 letno pisмено jamstvo. — Pošilja po povzetju. Zam. dovolj ali denar nazaj.

Čudovito šilo za šivanje le K 3'90

Naše čudovito ročno šilo za šivanje šiva tako naglo prečivne vbode kot šivalni stroj. — Največja iznajdba, s katero more vsak sam krpiti in šivati usnice, raztrgane čevlje, konjsko oremo, kožuhovino, preproge, pogrnjila za vozove, šotore, klobučevino, plišče za kolosa, vreče, platno in vsako drugo močno bisco. Dobrota za rokodelce, kmete in vojske. Neobhodno potrebno za vsakogar. Trdna konstrukcija, zelo lahka vporaba. Jamstvo za porabnost. Mnogo pohvalnih pisem. Cena komol. šila s sukancei, 4 različni šivankami in porabnim navodilom K 3,90, 3 kosi K 11— 5 kosov K 18— Pošilja po povzetju, (na boljšice proti predplačilu.) 1552

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiesgasse 13-404.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželna življenjske in rentne nezgodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, otroških dot, rentne in ljudske nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Najugodnejši pogoji za vsa zavarovanja.

Stanje zavarovanega kapitala K 175.000.000—
Stanje garancijskih fondov K 55.000.000—

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastoj in poštine prosto. Spoznati zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1817

Suhe gobe (jurčke)

lepo sušene kakor tudi prazne vreče, brinjevo olje, lesnike in orehe

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

M. Rant, Kranj

prva eksportna tvrdka deželnih in gozdnih pridelkov. 2092

izdelovanje in največja zaloga

kilnih posov (bruh-bandov)

Trebušni pas od K 5, 7, 8 do 20; kilni pasovi od K 4, 5, 6 in 8; pasovi na obe strani podvojene cene, pasovi za otroke od K 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. — Zaloga blaga iz gumija za borbice in balnice, gumijevе nogavice in blazine. Umetne nogi, roke itd. Za gosp. zdravilne založbe vsakovrstnih instrumentov. Povišek ne te cene znaša 20—30%.

Za obilna naročila se priporoča

K. PIOTROWSKI, Ljubljana

33 Sv. Petra cesta št. 33.

Pa konkratnih cenah. Vprašalem so pošli naj se priloži znamke.

Zastarele lišaje, srbečico, garle ozdravite v najkrajšem času popolnoma samo z rjavim mazilom znamke:

„Antimilbin“

Ena doza zadostuje za popolno ozdravljenje ter stane 4 K. 2185

Lekarna pri „Mariji Pomačaj“ v Uipavi, Notranjsko.

Kupi se brinjevo olje

Ponudbe z navedbo cene v kilah in množine na **K. MILKOVIČ**, Moste pri Ljubljani. 2028

Avtomatična past

za podgane K 5-80, za miši K 4-00, love brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zojeet nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 5-70. Past za muhe „Nova“ komad K 2-80. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poština 80 v izvoz. tvrd. Tintner, Dunaj III., Neulingg 26-L.

Razširja te „DOMOLJUBA“!

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirvana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročtvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

